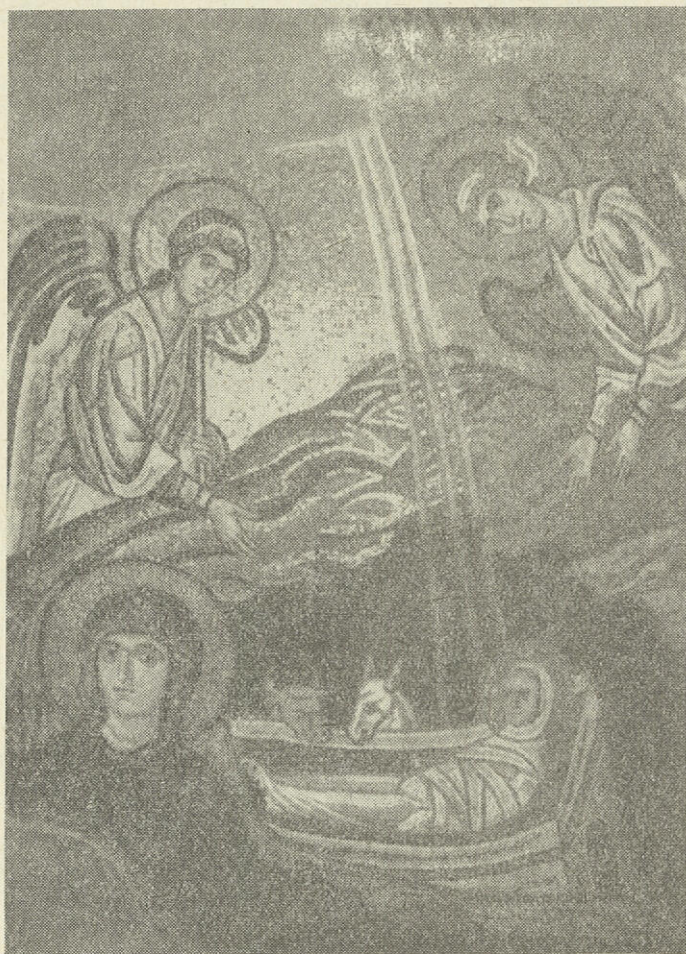

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Ζ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 20 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1958 | ΑΡΙΘ. 24

Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

(Μωσαϊκὸν ἱ. Μ. Δαφνίου)

„ΧΡΙΣΤΟΣ ΕΠΙ ΓΗΣ, ΥΨΩΘΗΤΕ”

Χαρμόσυνα ἤχοῦν καὶ πάλι τὰ σήμαντρα τῆς Χριστιανοσύνης, τὰ Χριστούγεννα. Μαζὶ κτυποῦν, πῶς δυνατὰ, χαρούμενα καὶ οἱ χριστιανικὲς καρδιές, ἀπὸ πανίερα σκιρτήματα. Τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, κλίνει τοὺς οὐρανοὺς, ἀπὸ ἀπειρη εὐσπλαγχνία καὶ ἀγαθότητα. Κι' ἔρχεται στὴ γῆ μας, σὰν ταπεινὸς ἄνθρωπος. Γεννᾶται ἀπ' τὴν παράχραντον Παρθένον, στὴν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. Γίνεται ἄνθρωπος γιὰ ν' ἀνυψῶσθαι τὸν ἄνθρωπο, ἀπ' τὴ μεγάλη πτώσι του. Νὰ τὸν ἀνεβάσῃ «εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος» του. Καὶ νὰ τὸν καταστήσῃ οὐρανοπολίτη. Αὐτὸς εἶναι ὁ μοναδικὸς σκοπὸς τῆς θείας Του Ἐπιφανείας. Καὶ γι' αὐτὸ οὐρανοὺς καὶ γῆ, ἄνθρωποι καὶ ἄγγελοι, γεμᾶτοι ἀπὸ δέος ἱερό, ὕμνοῦν ἀκατάπαυστα καὶ δοξολογοῦν τὸν Γεννηθέντα Αὐτρωτῆν: «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε. Ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἀνυμνήσατε λαοί, ὅτι δεδόξασται».

Παμμέγιστη πραγματικὰ εἶναι αὐτὴ ἡ συγκατάβασι τοῦ Χριστοῦ μας. Ἄνυπερβλητὴ ἡ τιμὴ, πὼς δείχνει στὸν ἄνθρωπο. Μεγαλειώδης καὶ ἀνέκφραστη ἡ σωτηρία, πὼς τοῦ προσφέρει. Τὸ πλᾶσμα Του δὲν θέλει νὰ χαθῆ. Ἐξακολουθεῖ νὰ τὸ ἀγαπᾷ. Κι' ἐνδιαφέρεται γι' αὐτό, βλέποντάς το νὰ κυλιέται στὸ βοῦρκο καὶ στὸ ἀπαίσιον σκοτάδι τῆς πλάνης. Ἔτσι, στὴν πῶς κατάλληλη στιγμή, «ἐξ ὕψους κατήλθε ὁ Εὐσπλαγχτος». Σπεύδει καὶ ἐκδηλώνει τὴν ἀπέραντη ἀγάπη Του. Ταπεινώνεται ἀφάνταστα, φοβερά. Γυμνώνεται φαινομενικὰ ἀπ' ὅλη τὴ θεϊκὴ Του δόξα. Γεννᾶται, σὰν ὁ πῶς φτωχὸς καὶ ὁ πῶς ἄσημος ἀπ' τοὺς ἀθρώπους. Καὶ σπαργανώνεται στὴ Φάτνη. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον παρουσιάζεται στὸν ταπεινὸ πλανήτη μας ὁ Θεός: Δίνει χέρι βοήθειας στὸν ἐτοιμοθάνατο ἄνθρωπο. Τὸν σηκώνει ψηλὰ ἀπ' τὴν ἀξιοθρήνητη κατάντια του. Τὸν βοηθεῖ στὴν ἀναδημιουργία του. Τὸν ὑψώνει μέχρι τὰ οὐράνια. Τὸν τιμᾷ. Τὸν δοξάζει...

Ἐνῶ ὁμοῦς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μας τόσο πολὺ μᾶς ὑπερῶψωσε, ἡ ἀνθρωπότης, δυστυχῶς, διαρκῶς ματαιοδρομεῖ. Ἀπομακρύνεται ἀπ' Ἐκεῖνον, πὼς εἶναι τὸ φῶς, ἡ μοναδικὴ χαρὰ, τοῦ κόσμου ἡ εἰρήνη. Προτιμᾷ νὰ εἶναι πάντα χαμηλά. Ἀρέσκειται νὰ σφύρεται μέσα στὰ βορβορώδη τεγάγη ὅπου αἱ ἀναθυμιάσεις τῆς ἀμαρτίας δημιουργοῦν συνεχῆ ἀφόρητη κατάστασι. Σ' αὐτὲς τὶς κατευθύνσεις ζητεῖ, ἀπεγνωσμένα, τὴν εὐτυχία της!

Η ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Ἀπὸ τὶς ὠραιότερες καὶ καταυκτικώτερες ὕμνολογίες ποῦ ἔχει ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας, εἶναι ἀσφαλῶς οἱ Μεγάλαις Ὑμνοίς ποῦ διαβάζονται τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ ποῦ λέγονται Βασιλικές. Γιατὶ στὴν Βυζαντινὴ ἐποχὴ ἐδιαβάζοντο πάντοτε μὲ τὴν παρουσία τοῦ Αὐτοκράτορος.

Οἱ Ὑμνοὶ αὐτὲς διαφέρουν ἀπὸ τὶς ἄλλες κατὰ τοῦτο. Ὅτι δηλαδὴ διαβάζονται σ' αὐτὲς διάφορες προφητείες, ποῦ ἀναφέρονται στὸ

Κι' ἐξακολουθεῖ νὰ κἀνῃ εἰδωλό της τὸ ἀφηγιασμένο «ἐγὼ». Θέλει νὰ βρῆ ἱκανοποίησι σὲ κάθε μάταια ἡδονὴ καὶ μάλιστα ἀθέμητη. Ποδοπατεῖ κάθε πολύτιμη ἀξία. Στραγγαλίζει κάθε ἰδέα δικαιοσύνης καὶ τιμότητος. Ἀφήνει τὸ συμφέρον νὰ θριαμβέη. Χαρακτηρίζει σὰν χίμαιρα καὶ ἀφέλεια τὴν ἀρετὴ καὶ τὸ καθήκον. Καὶ μ' ὅλα αὐτά, ποῦ νιόθετησε ἀσυλλόγιστα, ἐσώριασε μέχρι τώρα, παντοῦ ἐρείπια φρικτά, πνευματικὰ καὶ ὕλικά· ἔχυσε ποταμοὺς αἱμάτων· κι' ἔχει σὲ ἀναστάτῳσι βυθίσει τὴν οἰκουμένην δολόκληρη. Καὶ οἱ χριστιανικοὶ λαοί; Αὐτοὶ ζοῦν μέσα σὲ μιὰ φανάκη. Γιατὶ, μόνον κατ' ὄνομα εἶναι Χριστιανοὶ. Καὶ κατ' ἐπίφρασιν!... Ἔτσι ὅλος ὁ κόσμος ἀσθμαίνει φοβερὰ κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς χρεωκοπίας.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ χάος τοῦ 20οῦ αἰῶνα μας, ἀκούεται καὶ πάλιν ἡ σωτήρια φωνή: «Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὁ ψ ὠ θ η τ ε». Εἶναι ἀνάγκη ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ τὴν ἐνστερνισθοῦν. Γιὰ νὰ ἔλθουν σὲ συναίσθησι καὶ θεογνωσία. Νὰ μετανοήσουν ὅλοι. Νὰ πάρουν τὴν ἀπόφασιν ν' ἀλλάξουν ὅλοι τακτικῇ. Πρέπει νὰ πάρουν δόναμι ἀπ' τὸν Χριστὸν μας, ποῦ εἶναι κοντά μας πάντοτε, γιὰ νὰ συντρέψουν τὸ κοσμοεἶδωλον τῆς ὕλομανίας· νὰ διώξουν μακρὰ τὸ ἐωσφορικὸ πνεῦμα τοῦ ἀτομισμού· νὰ ἐξαλείψουν ὅλες τὶς μικρότητες καὶ ρυπαρότητες, ὥστε ν' ἀποδεσμευθῆ ὁ ἄνθρωπος ἀπ' τὶς φρικτὰς ἀλυσίδας τῶν παθῶν κι' ἐλεύθερος νὰ φτερονοήσῃ πρὸς τὰ ὑπέροχαι ὕψη τῆς τελειότητος, ὅπου μᾶς ἀνέβασε ὁ Χριστός. «Ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς», τονίζει ὁ Ἅπ. Ἰάκωβος.

Ὡ! εἶθε νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ μὴ λησμονήσωμε κι' ἐφέτος, ὅτι «ἐπεσεκέφατο ἡμᾶς ἐξ ὕψους ὁ Σωτὴρ ἡμῶν», ἀκριβῶς γιὰ νὰ μᾶς ὑψώσῃ στὴ θεία δόξα Του. Καὶ νὰ μὴ σταματήσῃ ν' ἀντηχῆ στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας, σὰν ἐγερτήριο σάλπισμα καὶ παναρμόνιος καὶ παύσας ἢ προσταγὴ τοῦ ὕμνωδοῦ «Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὁ ψ ὠ θ η τ ε»
Ἄρχ.μ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ

Χριστό, και ιδιαίτέρως στη θεία του Γέννηση.

Ἔτσι, κατὰ τὴν πρώτη Ὠρα διαβάζεται ἡ προφητεία τοῦ Μαλαχία γιὰ τὴ Βηθλεέμ: «Καὶ σὺ Βηθλεέμ, οἶκος Ἐφραθᾶ, ὀλιγοστός εἶ ἐν χιλισίῳ Ἰουδα· ἐκ σοῦ μοι ἐξελεύσεται τοῦ εἶναι εἰς ἄρχοντα τοῦ Ἰσραήλ...»

Στὴν ἔκτη δὲ Ὠρα διαβάζεται ἡ περιφημὴ καὶ τόσο γνωστὴ προφητεία τοῦ Ἡσαΐα, γιὰ τὴν σύλληψη καὶ τὴν γέννηση τοῦ θεοῦ μας Λυτρωτῆ ἀπὸ τὴν ὑπεραγία Θεοτόκο: «Ἴδου ἡ Παρθένος ἔξει ἐν γαστρὶ· καὶ τέξεται υἱόν· καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ· ὃ ἐστὶ μεθερμηνευσόμενον μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός...».

Εἰς κάθε Ὠρα διαβάζεται Ἄπόστολος καὶ Εὐαγγέλιον· καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ψάλλονται διάφοροι ὕμνοι καὶ στιχηρά, ποὺ ἔχουν ἄφθαστον ὕψος ἐννοιῶν, ποίηση μεγαλόπνευστη, καὶ μελωδία ποὺ σοῦ ἐνθυμίζει τοὺς ἄρρητους ἐκείνους ἀγγελικούς ὕμνους, ποὺ οἱ ἀγραυλοῦντες ποιμένες ἤκουσαν νὰ τοὺς ψάλλουν οἱ λευκοφοροῦντες Ἄγγελοι κατὰ τὴν νύκτα τῆς θείας Γέννησης τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ ὕμνοι αὐτοὶ εἶναι ἔργα ἐξόχων ὕμνωδῶν καὶ μελογράφων τοῦ Βυζαντίου μας. Καὶ ἀποπνέουν ὅλοι καὶ μοσχοβολοῦν τὸ πανεύσομον ἄρωμα τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἱερᾶς κατανύξεως τῶν κατασκευαστῶν τους· ὅπως ὁ Πατριάρχης Γερμανός, ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνός, ὁ Κοσμάς, ὁ Ἀνατόλιος καὶ ἄλλοι ἐξοχοὶ ὕμνογράφοι τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας. Ἀπὸ αὐτοὺς δὲ παραστέτομεν ὀλίγους ἐδῶ χάριν τῶν εὐσεβῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Ἐφημερίου».

«Ἡ γέννησίς σου, Χριστέ, ὁ Θεός ἡμῶν, ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ τὸ φῶς τὸ τῆς γνώσεως· ἐν αὐτῇ γὰρ οἱ τοῖς ἄστροις λατρευόντες ὑπὸ ἀστέρος ἐδιδάσκοντο Σὲ προσκυνεῖν, τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, καὶ σὲ γινώσκειν ἐξ ὕψους ἀνατολήν· Κύριε, δόξα σοι».

«Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει. Ἄγγελοι μετὰ ποιμένων δοξολογοῦσι· Μάγοι δὲ μετὰ ἀστέρος ὁδοιποροῦσι· δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰῶνων Θεός».

«Δεῦτε ἴδωμεν πιστοί, ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός. Ἀκολουθήσωμεν λοιπόν, ἔνθα ὀδεύει ὁ ἀστήρ, μετὰ τῶν Μάγων Ἀνατολῆς τῶν βασιλέων. Ἄγγελοι ὕμνοῦσιν ἀκαταπαύστως ἐκεῖ· ποιμένες ἀγραυλοῦσιν ὤδη ἐπάξιον· δόξα ἐν ὑψίστοις λέγοντες, τῷ σήμερον ἐν σπηλαίῳ τεχθέντι, ἐκ τῆς Παρθένου καὶ Θεοτόκου, ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας».

«Σήμερον ὁ Χριστὸς ἐν Βηθλεέμ γεννᾶται ἐκ Παρθένου. Σήμερον ὁ ἀναρχος ἀρχεταὶ καὶ ὁ Λόγος σαρκούται. Αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν ἀγάλλονται, καὶ ἡ γῆ σὺν τοῖς ἀνθρώποις εὐφραίνεται. Οἱ Μά-

Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ

Ἡ πνευματικὴ ζωὴ εἶναι ἐσωτερικὴ. Καὶ ἡ ἀξία αὐτῆς μεγίστη. Πολλοὶ δὲν τὴν γνωρίζουν. Ἐλκύονται περισσότερο ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς ἐκδηλώσεις. Ἐν τούτοις εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ καλοῦ Πνευματικοῦ κρύπτεται ὁ θησαυρὸς οὗτος τοῦ Ἁγ. Πνεύματος καὶ ἡ δύναμις, ἡ ὁποία μυστικῶς καὶ ἀοράτως ἐνεργεῖ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν Χριστιανῶν.

Ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ, ὡς ἀποκλειστικὸν ἀντικείμενον αὐτῆς ἔχει τὴν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Πνευματικοῦ μόρφωσιν τῆς εἰκόνος τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖ πλεον εἰς τὰ ἐσώτερα τῆς ψυχῆς του δὲν θὰ σκέπτεται τὸ ἔργον καὶ τὴν ιδιότητά του. Δηλαδή δὲν θὰ ἀποβλέπη εἰς ἐπαγγελματικὸν καταρτισμὸν. Ὁ στόχος του θὰ εἶναι εἰς καὶ μοναδικός· ἀφ' ἑνὸς μὲν πῶς θὰ ἐκριζώσῃ τὰς ρίζας ἢ τὰ ὑπολείμματα τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου καὶ τινι τρόπῳ θὰ ἐμπεδώσῃ εἰς τὴν καρδίαν του τὰς πνευματικὰς ἐκεῖνας ἀρετάς, αἱ ὁποῖαι συνιστοῦν τὸν ἀνθρωπὸν τοῦ Θεοῦ. Θὰ εἶναι κατόδυνος ἡ ψυχὴ του χωρὶς νὰ ἀπαισιοδοξῇ, ἄχρις οὐ μορφωθῇ ἐν αὐτῷ Χριστός.

Πρὸς τοῦτο γίνεται ὁ ἀνθρώπος τῆς προσευχῆς. Ζητεῖ τὰ πάντα παρὰ τῆς πανσθενοῦς θείας δυνάμεως. Κρίνει καὶ ἀνακρίνει ἑαυτόν. Ἐξομολογεῖται τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας του πρὸς τὸν Θεόν. Καθορίζει τὴν ἀνάγκην τῆς Ἐξομολογήσεώς του ἐνώπιον Πνευματικοῦ κύρους καὶ θέτει εἰς ἐφαρμογὴν τὰς ἀγίας ἀποφάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναπηδοῦν ἀπὸ μίαν τοιαύτην περισυλλογὴν καὶ ἐσωτερικὴν ἐπαφήν καὶ ἐνόρασιν μετὰ τοῦ Θεοῦ.

Ἐπιστατεῖ ἰδιαιτέρως ἐπὶ τῆς καρδίας του. Διότι αὕτη ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς αὐτὴν ζητεῖ: «Υἱέ μου, δός μοι σὴν καρδίαν». Καὶ τονίζει ὁ Κύριος ὅτι μόνον «οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ τὸν Θεὸν ὄψονται». Οἱ τοιοῦτοι μὲ ἐσωτερικὴν συγκρότησιν Πνευματικοὶ γίνονται ἱκανοὶ νὰ διεισδύουν εἰς τὰ

γοὶ τὰ δῶρα προσφέρουσιν. οἱ ποιμένες τὸ θαῦμα κηρύσσουν· ἡμεῖς δὲ ἀκαταπαύστως βοῶμεν· «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ Γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Ἀυγούστου μοναρχήσαντος ἐπὶ τῆς Γῆς ἡ πολυαρχία τῶν ἀνθρώπων ἐπαύσατο. Σοῦ δὲ ἐνανθρωπήσαντος ἐκ τῆς Ἁγνῆς ἡ πολυθεΐα τῶν εἰδώλων κατήργηται. Ὑπὸ μίαν βασιλείαν ἐγκόσμιον αἱ πόλεις γεγένηται, καὶ εἰς μίαν δεσποτείαν θεότητος τὰ ἔθνη ἐπίστευσαν. Ἀπεγράφησαν οἱ λαοὶ τῷ δόγματι τοῦ Καίσαρος, ἐπεγράφημεν οἱ πιστοὶ ὀνόματι θεότητος, Σοῦ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ ἡμῶν. Μέγα σου τὸ ἔλεος, δόξα σοι».

βάθη τῶν ἐξομολογουμένων. Πόσον δὲ ἀπαραίτητος διὰ τὸν Πνευματικὸν εἶναι ἡ ἱκανότης τῆς διεισδύσεως εἰς τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον τῶν ἐξομολογουμένων ὅλοι γνωρίζομεν. Διὰ τῆς καθαρᾶς καρδίας διαγιγνώσκει τὰ ὑποκρυπτόμενα ἐλατήρια τῶν πράξεων καὶ βοηθεῖ εἰς μίαν πληρεστέραν ἐξομολόγησιν.

Ὁ Πνευματικὸς ἔχει ἀνάγκην τῆς καθαρᾶς καρδίας, διότι θὰ εὔρεθῃ πρὸ τοῦ βορβόρου ποικίλων ἀμαρτιῶν. Πῶς θὰ ὑπερνηκῆσῃ καὶ θὰ ἀποφύγῃ τὸν ἐξ αὐτῶν μολυσμὸν ἐὰν ἡ καρδία του δὲν θὰ εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπὸ τὰ πάθη; Τὸ προπατορικὸν ἀμάρτημα καὶ οἱ τοῦ βίου πειρασμοὶ ἐμόλυναν τὴν καρδίαν. Ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχονται «διαλογισμοὶ πονηροί, μοιχεῖαι, πορνεῖαι κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι» (Ματθ. ΙΕ΄ 19). Διὰ τοῦτο ὁ ψαλμωδὸς μὲ πόνον ψυχῆς ἱκετεύει «καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ Θεός». Καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἀπαντᾷ «πάσῃ φυλακῇ τῆρει σὴν καρδίαν». Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐγρυπνώμεν ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν. Οἱ Νηπτικὸὶ Πατέρες διδάσκουν τὴν «φρούρησιν τῆς καρδίας». Ὁφείλομεν νὰ προσέχωμεν αὐτήν, διότι ἡ καρδία εἶναι ἔδρα τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς. Φυλακτῆριον δὲ αὐτῆς ἀσφαλὲς εἶναι ὁ πεφωτισμένος φόβος τοῦ Θεοῦ. Διότι ὁ φοβούμενος τὸν Θεὸν Πνευματικὸς δύναται νὰ ἐπιτελῇ ἔργον ἐποικοδομητικόν. Δὲν ἐπηρέάζεται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου. Δὲν παρασύρεται ἀπὸ ματαιότητος. Ἐνεργεῖ ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Θεοῦ. Καὶ πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ ταυτίζει τὸ ἰδικόν του. Ἡ συνείδησις του εἶναι ἀμερόληπτος καὶ κρίνει ἀντικειμενικῶς. Ὁ φόβος πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ἐμπνέει καὶ τὸν καθιστᾷ σοφόν, διότι «ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου». Ἀπειλαὶ καὶ πιέσεις ἀνθρώπων δὲν τὸν πτοοῦν, ὅταν ὁ φόβος πρὸς τὸν Θεὸν κυριαρχεῖ εἰς αὐτόν. Διὰ τοῦ πρὸς τὸν Θεὸν φόβου καλλιεργεῖ εἰς βάθος τὴν εὐσέβειαν, ἡ ὁποία πρέπει νὰ περικουσμῇ τὸν κληρικόν. Διότι αὕτη εἶναι πρωταρχικῆς σημασίας διὰ τὸ ἔργον. Καὶ εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς του. Ἀναπτύσσεται εἰς τὴν ψυχὴν του καὶ ἐκδηλώνεται ἀβιάστως καὶ ἐξωτερικῶς.

Τοιαύτη γνησία εὐσέβεια πρέπει νὰ διακρίνῃ τὸν πνευματικόν. Διὰ τοῦτο «γυμνάζει ἑαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν». Καὶ ἀποκτᾷ τοιοῦτοτρόπως τεράστιον κύρος. Καθίσταται προσεκτικὸς εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις. Ἐλέγχει τὰς αἰσθήσεις του, τὴν ὄλην ἐξωτερικὴν συμπεριφορὰν του, τοὺς λόγους του καὶ ἐν γένει τὰς ἐνεργείας του, ὥστε τὰ πάντα νὰ φέρουν τὴν σφραγίδα τῆς εὐσεβείας καὶ ἐσωτερικότητος. Δίδει τὴν προσήκουσαν σημασίαν καὶ εἰς τὰς λεπτομερείας, διότι αὗται ἐπηρέαζον τὰ πνευματικὰ του τέκνα.

Ἀρχμ. Παντελεήμων Μπαρδάκος
Διευθυντῆς Ἱ. Ἐξομολογήσεως
παρὰ τῆ Ἀποστολικῆ Διακονίᾳ

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἄγαπητέ μου ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Κάθε τι πού συνδέεται, εἶπαμε, ἅμασά μὲ τὴν ἀτομικὴ-προσωπικὴ ζωὴ τοῦ ἱερέως καὶ τὸ λειτούργημά του, βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὸ μάτι τοῦ δημοσίου ἐλέγχου, εἴτε τὸ θέλουμε, εἴτε ὄχι. Γι' αὐτὸ καὶ χαράσσονται αὐτὲς οἱ ἀπλὲς γραμμὲς πού μᾶς ἀφοροῦν. Καὶ τώρα θὰ σοῦ εἰπῶ κάτι πού θὰ σοῦ φανῆ παράξενο, ἂν δὲν τὸ ἔχεις ἀκούσει. Σὲ μιὰ περιοδεία ρώτησα τὸ Δάσκαλο τοῦ χωριοῦ ἂν εἶναι εὐχαριστημένοι οἱ ἐνορίτες του καὶ αὐτὸς σὰν μορφωμένος ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν ἱερέα τους. Ὁ Δάσκαλος μοῦ ἀπήντησεν ἐνθουσιασμένα: «Πάτερ μου ἔχουμε Χριστιανὸ παπᾶ. Δόξα τῷ Θεῷ!» Καλά, τοῦ ἀπήντησα «ὕπάρχει καὶ παπᾶς μὴ Χριστιανός;» Καὶ αὐτὸς συνεπλήρωσε: «Εἶναι ἀρνί. Καφενεῖο δὲν ξέρει. Στόμα ἔχει καὶ τὸ ἀνοίγει στὴν Ἐκκλησίᾳ του. Ἄν τοῦ δώσουν κανένα τυχερὸ τὸ παίρνει, χωρὶς νὰ τὸ κυττάξῃ κἄν. Ὅσες προσφορὲς καὶ ἂν τοῦ δώσουν τίς μοιράζει στοὺς φτωχοὺς. Πάντοτε βάζει τὴ παπαδιά του καὶ φτιάνει προσφορὰ γιὰ τὴ θεία λειτουργία καὶ δὲν περιμένει τοὺς ἐνορίτες ἂν φέρουν ἢ δὲν φέρουν προσφορὰ. Σὲ κάθε οἰκογενειακὴ ἀνωμαλία τρέχει στὴ μέση καὶ συμβιβάζει. Στὰ δικαστήρια δὲν μᾶς ἀφίνει νὰ πᾶμε. Μόνος του μὲ δάκρυα λύει τίς διαφορὰς μας. Χωροφύλακας ποτὲ δὲν πάτησε στὸ χωριὸ μας. Μὲ παρεκάλεσε νὰ τοῦ φτιάσω καὶ χορωδία μὲ τὰ παιδάκια. Μὴ ρωτᾶτε! Εὐλογία Θεοῦ. Ὅλοι τὸν σέβονται καὶ ὅλοι κρέμονται ἀπὸ τὸ στόμα του: «Τὸ εἶπεν ὁ παπᾶς μας, ἀκούς καὶ σοῦ λένε». Αὐτὰ καὶ ἄλλα μοῦ ἔλεγεν ὁ εὐσεβὴς Διδάσκαλος γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὸ γιὰτί εἶπε πὼς ὁ Παπᾶς τους εἶναι χριστιανός.

Ὁ Διδάσκαλος εἶχε δίκιο. Γιατί ἐπειδὴ δὲν εἶχε πολιτικούς προστάτας ἐγύριζε ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριὸ σὰν μπαλόνι στὴν πνοὴ τοῦ ἀνέμου καὶ ἐγνώριζε πολλοὺς ἱερεῖς. Ἔκανε σύγκρισι καὶ εἶπεν αὐτὰ πού εἶπε χωρὶς βέβαια νὰ πιστεύῃ πὼς οἱ ἄλλοι εἶναι Τοῦρκοι ἢ Ἑβραῖοι. «Εἶναι Χριστιανός ὁ Παπᾶς μας πάτερ!» Τ' ἀκούς ἀδελφέ. Γιὸς ὁ Δάσκαλος ἱερέως, μὲ μιὰ βαθεῖα εὐσέβεια καλοανατεθραμμένου πιστοῦ παιδιοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἐνοιωθε ἀνακούφισι καὶ χαρὰ κοντὰ σ' ἓνα τέτοιον λευίτη. Εἶδες; Ὁ λαὸς τὸν θέλει «Χριστιανόν» πρῶτα τὸν παπᾶ του. Καὶ τὸν θέλει ἔτσι γιὰτί στὴ συνειδήσί του δὲν μπορεῖ νὰ κρατήσῃ τὴν εἰκόνα τοῦ ἱερέως μὲ ἀνίερη ψυχὴ, μὲ ἐκδήλες τίς ἠθικὰς ἀδυναμίες πού εἶναι καὶ γιὰ τοὺς κοσμικοὺς ἀκόμη μειωτικὰς τοῦ κύρους καὶ τῆς προσωπικότητός τους. «Χριστιανός Παπᾶς!» Εἶδες πὸς φθάσαμε; Μετρᾶς κατάντημα; Εἶναι κοινὴ ἢ κραυγὴ σήμερα. Ὁ κουρασμένος ἄν-

θρωπος ζητεῖ («Χριστιανόν») παπά. Γιατί σύμφωνα μὲ τὰ κατὰ νόμον προσόντα μπῆκε στὸν ἱερὸ Κλῆρο ἓνα μεγάλο ποσοστὸ ἀνθρώπων φορτωμένων μ' ὅλα τὰ ἐλαττώματα, ἀνθρώπων, ποὺ δὲν ἐστάθηκαν ὡς Χριστιανοί, μπροστὰ στὸ βάπτισμα, συνετεῖς πρὸς τὸν ὄρκο ποὺ δῶσανε τίτε. Γιατί τὸ βάπτισμα σβύνει τὰ οἰαδήποτε χρέη μας, φωτίζει, ἐνισχύει, δυναμώνει τὴ βούλησι, σοῦ δίνει τὸ δικαίωμα νὰ γίνῃς ἐπίσημο μέλος τῆς Ἐκκλησίας σου, νὰ μετέχῃς τῶν ἁγιασμάτων της, ἀλλ' ὅμως ἀπὸ σένα θὰ ἐξαρτηθῇ νὰ μείνῃς σὰν υἱοθετημένο παιδὶ τοῦ Θεοῦ κοντὰ στὸ Χριστὸ, ἄξιο τῆς κλήσεώς σου καὶ τῆς μεγάλης τιμῆς ποὺ σοῦκανε. «Ὅταν ὅμως, εὐθύς σὰν ἔλαβες συνείδησι τῆς ὑπάρξεώς σου, τραβήχτηκες πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ ἔμφυτο κακὰ, σὰν μαρὸ παιδὶ ποὺ ξεγελιέται καὶ πέφτει στὸν γκρεμὸ, καὶ μένεις καὶ δουλεύεις στὰ πάθη σου κάτω ἀπὸ τὸ μαστίγιό τοῦ Ἐξαποδίτη, τότε πιά τι σ' ὀφελεῖ καὶ τὸ βάπτισμα καὶ τὸ ὄνομα καὶ ἡ παπαδωσύνη; Εἶναι τὸ ὄνομα σὰν ὄνομα ποὺ θὰ ὀδηγήσῃ ἀσφαλῶς στὸν παράδεισο; Κάνεις κακὸ σὰν Χριστιανὸς, ὅπως τὸ κάνει καὶ ὁ εἰδωλολάτρης μὲ τὸ ὄνομα τοῦ «Χασάν» ἢ τοῦ «Ἰσμετ». Ποιά ἡ διαφορὰ; Τὸ κακὸ δὲν σέβεται τὸ ὄνομα, οὔτε καὶ ἔχει προτιμήσεις. Ζητεῖ καρδιᾶς νὰ γονατίσῃ βαφτισμένες ἢ ἀβάπτιστες, καρδιᾶς νὰ διαφθείρῃ, κύτταρα ἐγκεφαλικά νὰ μολύνῃ, τὸ ἠθικὸν αἷμα νὰ σοῦ δηλητηριάσῃ, τὴ βούλησί σου νὰ ἐξασθενίσῃ. Τὸ ἄν μηχανικὰ καμμιά φορὰ κάνῃς τὸ σταυρὸ σου ἀπὸ συνήθεια, τοῦτο δὲν ὀφελεῖ καὶ τὸ χρέος σου ἀπέναντι τοῦ ὄρκου ποὺ ἔδωσες, ἀπέναντι τῶν ὑποχρεώσεων ποὺ ἀνέλαβες ἐνώπιον τοῦ Κυρίου σου. Τὸ ὄνομα καὶ ἡ τυπικὴ εὐσέβεια γιὰ τὰ μάτια τοῦ κόσμου δὲν σημαίνει βαθύτερη θρησκευτικὴ καὶ πνευματικὴ καλλιέργεια. Κάνεις τὸ σταυρὸ σου, ἐνῶ γελᾶς συγχρόνως ἢ συζητᾶς ἄσχετα πράγματα μὲ τὸ διπλανὸ σου ἢ καὶ διαβολοστέλνεις τὸν ἄλλο καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ τὸ χέρι σου φέρεται εὐλαβικά στὸ μέτωπό σου. Εἶναι δεῖγμα Χριστιανωσύνης αὐτό; Τὸ ὄνομα ἔτσι μένει μιὰ πούδρα στὸ ἀπλυτὸ πρόσωπο. «Ἐνα λουλούδι ἐπάνω στὸ πτώμα. «Ἐνα ἄσπρο τσόφλιο τ' αὐγοῦ ποὺ μέσα εἶναι κλούβιο. Ὁραῖο, τιμητικὸ, διακεκριμένο τὸ ὄνομα, γιατί εἶναι Χριστιανικὸ. «Ὅταν ὅμως δὲν ὑπάρχει ἡ Χάρι; «Ὅταν, ὅπως, λέμε συνήθως δὲν εἶσαι «ὄνομα καὶ πρᾶγμα;» Ἐπειδὴ πολλοὶ τρύπωσαν καὶ στὸν Κλῆρο μας ποὺ φέρουν τὸ ὄνομα μὰ ὄχι καὶ τὴν χάρι, γι' αὐτὸ καὶ ὁ καὶμένος ὁ Δάσκαλος, σὰν βρῆκε τέτοιο συνδυασμὸ στὸν παπᾶ ποὺ ἀναφέραμε εἶπε πὼς «Εἶναι Χριστιανὸς ὁ παπᾶς μας!» Κι' ἔχει σημασία αὐτό. Ἄλλ' ἄς συνεχίσουμε στὸ ἄλλο γράμμα μας.

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ.

X.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Χριστουγεννιάτικη λογοτεχνία. Χριστουγεννιάτικη ποίηση. Μιά γλυκειά νοσταλγία μᾶς κυριεύει τις μέρες αὐτὲς καὶ μᾶς παρ-
ορμᾷ νὰ ἐπιστρατεύσουμε τὴ μνήμη μας γιὰ νὰ θυμηθοῦμε ποιή-
ματα, διηγήματα κι' ἱστορίες, ποὺ νὰ μᾶς δείχνουν μέσα σὲ ὑπο-
βλητικό, παραμυθένιο διάκοσμο, τὸ πανάχραντο μυστήριο τοῦ
Χριστιανισμοῦ, τὴ γέννηση τοῦ Θεανθρώπου.

Δύσκολες οἱ στιγμὲς τῆς ζωῆς μας σήμερα. Ἡ ἀνθρωπότητα,
πορεύεται πάλι μέσα στὰ χιόνια. Ὅμως πάντα κρατάει προσηλω-
μένα στὸν οὐρανὸν τὰ μάτια της, γιὰτὶ ξέρει πὼς πάλι θὰ ἀστρά-
ψη τὸ προαιώνιο ἄστρο, ποὺ ἀνοίξε μέσα στὴ νύχτα τὸ δρόμο τῆς
ἐλπίδας πρὸς τὴ φάτνη. Τὸ πατροπαράδοτο ἄστρο τῶν Χριστου-
γέννων, ἀναψε καὶ πάλι καὶ φώτισε τὰ πρόσωπά μας. Δύσκολη
ἡ ζωὴ μας σήμερα. Μὰ τὰ μάτια μας χαμογελοῦν. Γεννήθηκε
πάλι, γιὰ μιὰ φορά, ἡ Ἐλπίδα. Κι' ἐμεῖς, ἄς ὑμνήσουμε, ἄλλη
μιὰ φορά, τὴν Ἐλπίδα, μὲ στίχους, ἀναβρυσμένους ἀπὸ τις εὐ-
λαβικὲς καρδιὲς τῶν ποιητῶν μας.

Μερικοὶ θὰ ποῦνε! Τί μποροῦν ἄραγε νὰ προσθέσουν ἀκόμα
καὶ τὰ πιὸ λαμπροστολισμένα ποιήματα, στὴν ἀνέκφραστη καὶ
ζωντανὴ ποίηση τῶν Χριστουγέννων; Σ' αὐτοὺς μποροῦμε ν'
ἀπαντήσουμε: Ἡ τέχνη δὲ συμπληρώνει μόνο μὲ τὴν ὀρειοποι-
ση τῆς φαντασίας τὰ κενὰ τῆς ζωῆς μας, ἀλλὰ ἔχει καὶ τὴν ιδιό-
τητα νὰ ἐξιδανικεύη καὶ τὴν πιὸ ἰδανικὴν πραγματικότητα.

Καὶ κατὰ κανόνα, ἡ ποίηση, ποὺ ἐμπνέεται εἰδικὰ ἀπὸ τὸ μυ-
στήριο τῆς «Θείας Γέννησης», δὲν εἶναι παρὰ ἓνας μεγαλόφωνος,
εὐχαριστήριος ὕμνος πρὸς τὸ Θεῶμα, πρὸς τὸ μέγα γεγονός ποὺ
ἔκανε τὸν ἄνθρωπο ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ψυχὴ του.

Ὁ Παλαμᾶς τραγούδησε τὰ Χριστούγεννα μὲ παλλόμενη
θρησκευτικὴ ψυχὴ καὶ μὲ ὑμνητικούς καὶ δεητικούς μαζὶ στίχους:

*Ἡ καμπάνα Χριστούγεννα χτυπάει
καὶ μοῦ φτερώνει τὴν ψυχὴ,
κι' ἀνοίγεται ἡ καρδιά μου καὶ σκορπáει
θυμίαμα τὴν προσευχή!*

*Ἄγιες ἀγάπες τρισευλογημένες
ποὺ τις καρδιὲς ὑψάνατε παρθένες
τῶν πρώτων, τῶν ἀρχαίων Χριστιανῶν,
στὸ ὄνειρο, τὸ τραγὸ τῶν οὐρανῶν.*

Ἀγάπες μεγαλόδωρες περίσσια,
κάτου ἀπ' τῆ σκεπή τῆ δική σας ἴσια
ζοῦσαν μικροί, τρανοί, πλούσιοι, φτωχοί,
κι' ἔδενε τοὺς ἀνθρώπους μιὰ ψυχή.

Ἀγάπες ! ὦ, φανῆτε πάλι ἐμπρός μου,
αὐγές τῆς πίστης, χρυσαυγές τοῦ κόσμου,
κι' ἄς βλέπει μὲ τὸ μάγο σας τὸ φῶς
ὁ ἄνθρωπος τὸν ἄνθρωπο, ἀδερφός!

Μὰ ὁ ἄνθρωπος, ὅσο κι' ἂν τοῦ ἀποκαλύφθηκε τὸ θαῦμα τῆς
θείας Χάρης, δὲν εἶναι πάντα ἄξιός της. Γι' αὐτό, αἰσθάνεται
πάντα τὴν ἀνάγκη νὰ προσεύχεται καὶ νὰ ἰκετεύη τὴν βοήθεια τοῦ
Θεοῦ, γιὰ νὰ τὸν κρατᾷ πάντα ἀγνὸ κι' ἀμόλυντο, ὅπως
ἦταν τὸ Θεῖο βρέφος. Ἄς διαβάσουμε λοιπὸν τὴν τρυφερὴ ἐτούτη
Προσευχὴ τοῦ Παλαμᾶ, κι' ἄς τὴν κάνουμε προσευχή μας:

Χριστέ μου, κράτα με μακρὰ ἀπ' τὶς κακίες τοῦ κόσμου,
Στὴ φάτνη βρέφος, ὅσο ζῶ, νὰ σὲ λατρεύω δός μου!
Κι' ὅταν θὰ ρθῆ ἀπὸ σὲ σταλτός ὁ Χάρος νὰ μὲ πάρῃ
Κάμε σὰ βρέφος νὰ σταθῶ μπροστὰ στὴ θεία σου Χάρη.
Χριστέ μου, δός μου στοὺς σεισμούς, στὶς τρικυμίες τοῦ κόσμου
Πάντα νὰ στέκω ἀτράνταχτος, καὶ νὰ εἶναι ὁ λογισμὸς μου
Τὸ φῶς ἀπὸ τὸ μυστικὸ πὺδ χύνονταν ἀστέρι,
Ὅταν γιὰ σένα στὴ Βηθλεὲμ τοὺς μάγους εἶχε φέρει...
Καὶ κάμε λόγια κι' ἔργα μου σὰν τῶν ἀγῶν τὰ κρῖνα
Προφητικά, φεγγόβολα, κάμε τὰ σὰν ἐκεῖνα
Τῆς νύχτας τῶν ἀπλῶν βοσκῶν. Γεννίωσον καὶ γροικοῦσαν
Τοὺς οὐρανοὺς δόλαιοιχτους πὺδ σὲ δοξολογοῦσαν....

Ἡ παράδοση τῶν μεγάλων χριστιανικῶν γιορτῶν πὺδ ξεκί-
νάει ἀπὸ τὶς πηγές τῆς Ὁρθοδοξίας, ξεφεύγει ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς
Ἑκκλησίας καὶ μπαίνει στὴν ζωὴ. Μᾶς δίνει τὸν τρόπο νὰ χα-
ροῦμε μιὰ παράξενη, μιὰ θαυματουργή, χαρὰ. Εἶναι ἡ χαρὰ πὺδ
νοιῶθαι κάθε ἄνθρωπος, ἀκόμα κι' ὁ πιὸ ἀπλοϊκός, ὅταν τὸ αἶλο,
τὸ ὑπερβατικὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα, συνεταιρεστῆ ἀρμονικὰ
μὲ τὰ ὕλικά ἐνδιαφέροντα τοῦ καθημερινοῦ βίου. Τότε, τὸ αἶλο
αὐτὸ συναίσθημα γίνεται ὕλικό, καὶ συνάμα ἐξυψώνει πρὸς μιὰ εὐφρό-
συνη ἐξαῦλωση τὶς ὕλικές χαρές μας. Καὶ τὶς χαρὲς αὐτὲς ἀπὸ ἐνστι-
κτώδεις, καὶ τυφλά, βίαια, σκοτεινὰ ὕλικές, τὶς μεταμορ-
φώνει ε' ἓνα εἶδος μεταλήψεως, ὅπου μᾶς ἀλαφρώνει θαυματουργ-

γὰ ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ζωῆς μας. Αὐτὸ τὸ λεπτότατο κρᾶμα ἔχει ἐπιστρώσει τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη. Πῶς νὰ μὴν τὸν θυμηθοῦμε σήμερα; Νά. Οἱ γυναικῆς κι' οἱ φτωχῆς νησιώτισσες τῶν Χριστουγεννιάτικων διηγημάτων του, ἐτοιμάζουने τὰ ταπεινά τους ξωκκλήσια γιὰ τὴ μεγάλη σκόλη. Σφουγγαρίζουने τὰ δάπεδα, γυαλίζουने τὰ μα-
νουάλια, κόβουने ἀπὸ τοὺς λόγγους μυρτιῆς καὶ δάφνης γιὰ νὰ στολίσουने τὰ εἰκονίσματα καὶ τ' ἀπλοδουλεμένα τέμπλα τους. Νά, συγυρίζουने τώρα τὰ σπίτια τους, κοσκινίζουने τὸ ἀλευρι, γιὰ τ' ἅγια ζυμαρικά τοῦ Χριστοῦ, γέρνουने χαρούμενες σις μεγάλες σκάφες καὶ ζυμώνουने. Τὰ πλατειὰ στόματα τῶν χωματέ-
νιαν φούρνων γεμάτα ξερόκλαδα γελοῦν κατὰφωτα, καθὼς τὰ καταβροχθίζουने γιὰ νὰ ροδοψήσουने τὰ χριστόψωμα, τίς κουλοῦ-
ρες, τὰ τσουρέκια. Τραπέζια στρώνουनेται μὲ κάτασπρα τρα-
πεζομάνδηλα σ' ὅλα τὰ ἑλληνικὰ σπίτια. Κάθε οἰκογένεια μονια-
σμένη καὶ χαρούμενη στρώνεται γύρω ἀπὸ τὰ τραπέζια, τὸ κρασί σπιθοβολαίει στὰ ποτήρια, οἱ ἄνδρες τσουγκρίζουने εὐθυμα καὶ σο-
βαρὰ μαζί, εὐχῆς διασταυρώνουनेται ἀπὸ στόμα σὲ στόμα κι' ἀπὸ
ψυχὴ σὲ ψυχὴ, κι' ὅλοι νοιώθουने μιὰ εὐτυχία, μιὰν ἀνεκλάλητη
χαρὰ, σὰ νὰ σκύβη πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τους καὶ νὰ τοὺς προ-
στατεῦη τὸ θεῖο βρέφος.... Αὐτὴ τὴ χριστουγεννιάτικη χαρὰ τῆς
ἑλληνικῆς οἰκογενείας τραγουδοῦν οἱ ὠραῖοι ἐποῦτοι παλαιοὶ
καὶ νεανικοὶ δεκαπεντασύλλαβοι τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ:

*Ἄχ, ἄχ, χριστουγεννιάτικο τῆς φαιμελιάς τραπέζι
ποῦ ταῖρι ταῖρι ἢ ὄρεξη μὲ τὴν ἀγάπη παίζει!
Τὰ ποτηράκια ἤχουñ γλυκά, λαμποκοποῦñ τὰ πιάτα!
Γῶρω φαιδρὰ γεράματα καὶ προκομμένα νειάτα!
Κοῦρκος στὴ μέση ὀλόξεστος μοσχοβολᾶ, ροδίζει,
Καὶ τρέχει ὀλοῦθε στὸ κρασί καὶ κελαῖδεῖ κι' ἀφρῖζει.
Καὶ νὰ θωρεῖς ἀγνάτια σου δυὸ ἀδερφές, κοπέλλες
Μὲ κουβεντοῦλες ἄσωστες γλυκειές, γλυκειές, δυὸ τρέλλες.
Ἡ νὰ σοῦ λέει ἀγνάτια σου γιὰ τὸ ξανθὸ παιδί σου
Δύο χρόνων γυναικούλα σου, ὃ ἔρωσ τῆς ζωῆς σου.
Καὶ νὰ σ' ἀρχίζει ἀκούραστη ὃ πάππος φλυαρία
Τῶν Χριστουγέννων μιὰ γνωστή, πανόρχαια ἱστορία.....*

Αὐτὴ ἡ θεία καλωσύνη ποὺ αἰσθανόμαστε μέσα μας, μᾶς
ἀδελφώνει μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, μαντεύουμε τὴ
χριστιανικὴ ψυχὴ, ἀκόμα καὶ σι' ἄψυχα ἀντικείμενα, καὶ στὴν
ἴδια τὴ φύση. Ἡ θρησκευτικὴ παράδοση τῶν Χριστουγέννων,

μᾶς ἔδειξε ὀλόκληρη τὴ φύση νὰ συμμετέχη ἐκστατικῇ στὸ θαῦμα τοῦ σπηλαίου. Καὶ ἀπὸ τότε, οἱ ποιηταὶ προσπάθησαν πῶς νὰ μᾶς παραστήσουν ζωγραφικὰ καὶ εἰδυλλιακὰ τὸ θαῦμα αὐτό, πὸ εἶναι ταυτόσημο μὲ τὴ γέννηση τῆς πανανθρωπίνης ἀγάπης στὴν ὥρα τῆς Δεκεμβριανῆς βαρυχειμωνιάς, μέσα στὴ συμβολικὰ χιονισμένη νύχτα τῆς ἀνθρωπότητος. Αὐτὸ τὸ θαῦμα πὸ ἔγινε μέσα στὴν ἀγκαλιὰ τῆς φύσεως, θέλησε νὰ τραγουδήσῃ μὲ τὴν ἀπλῆ, ποιμενικὴ του φλογέρα, ἕνας ποιητὴς μας, ὁ Ἀθανάσιος Κυριαζῆς:

Μέσα στὴ νύχτα καὶ τὰ χιόνια,
— νύχτα καὶ γῆρω μας κ' ἐντὸς μας —
πολὸ παλιὰ ἦτανε τὰ χρόνια
πὸ σὰν πουλάκι μεσ' στὰ κλώνια,
γεννήθηκε ὁ μικρὸς Χριστὸς μας.

Μιὰ φάτνη στρωῶμα τοῦ ἔχει στρώσει
στὸ λίγο της ξερὸ χορτάρι,
καὶ μεσ' στὴ φτώχεια του τὴν τόση,
τὸ ἄστρο ἦρθε μόνο νὰ προδώσει.
τὴ θεϊκιά του οὐράνια χάρη.

Τὸ εἶδαν τ' ἀστέρι ὅσοι ἀγροπνοῦσαν!
Κι' ἄγγελοι μ' ἀργατεῖες καὶ στάνες,
Δοξολογίες ἀχολογοῦσαν
ἐνῶ τῶν οὐρανῶν χτυποῦσαν
οἱ ἀμέτρητες χρυσὲς καμπάνες!

Ἀναγαλλιάζουν λὲς κ' οἱ τάφοι!
Λάμπουν ἀσήμια τὰ πελάγη,
καί, κατὰ ποῦ ἢ γραφὴ τὸ γράφει,
σμόρνα, λιβάνι καὶ χρυσάφι,
δῶρα τοῦ φέροντων οἱ τρεῖς μάγοι.

Κι' ἔτσι μιὰ νύχτα τοῦ χειμῶνα
γυμνὸ στὴ λίσσα τῶν βοριάδων
ὁ κόσμος, πέφτοντας στὸ γόνα
Τὸν προσκυνάει, χωρὶς κορῶνα,
τὸν Βασιλέα τῶν Βασιλιάδων...

“Ὅσο δύσκολη κι' ἂν εἶναι ἡ ἐποχὴ πὸν περνᾶμε σήμερα, ὅλοι γυροῦμε νὰ φτάσουμε σὲ μιὰ νέα Βηθλεὲμ, ἐκεῖ ὅπου πάλι θὰ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ “ΛΕΙΜΩΝΑ,,

ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΟΣΧΟΥ

ΠΩΣ ΕΤΙΜΩΡΗΘΗΚΕ Η ΑΘΕΤΗΣΗ ΜΙΑΣ ΚΑΘΙΕΡΩΜΕΝΗΣ
ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΣ ΣΤΟΥΣ ΦΤΩΧΟΥΣ

Μᾶς διηγῆθησαν κάποιοι Πατέρες, πὼς στὴ Λαύρα τοῦ ὁσίου Θεοδοσίου ἐπικρατοῦσεν ἡ συνθήθεια νὰ πηγαινούν, κάθε μεγάλη Πέμπτη, ἀπὸ τῆ χώρα οἱ φτωχοὶ καὶ τὰ ὀρφανά, καὶ νὰ τοὺς μοιράζουσι οἱ ἀδελφοὶ σιτάρι, κρασί, καὶ λίγο μέλι. Ἐδῶ ὅμως καὶ τρία χρόνια, ἀπὸ τὴν ξηρασία καὶ τὶς ἀναβροχιές, δὲν ἐκάρπισεν ἡ γῆ. Κι’ ἔτσι, ἐγένηκεν μεγάλη ἔλλειψη σιταριοῦ, κι’ ἔφθασε νὰ πουλιέται στὴν πολιτεία παντάκριβα.

Ὅταν λοιπὸν ἤρθε, μὲ τὸ καλὸ, ἡ Σαρακοστή, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρες εἶπανε στὸν Ἡγούμενο.

— Γέροντά μου, ἐφέτος νὰ μὴ δώσης, αὐτὰ ποὺ κάθε χρόνο μοιράζομε στὴ φτωχολογιά· γιατί εἶναι κακοχροσιά, κι’ ἔλλειψη μεγάλη ἀπὸ σιτάρι κι’ ἀπὸ τὸ καθετί· καὶ μπορεῖ νὰ στενοχωρηθῆ καὶ τὸ Μοναστήρι

λατοέψουμε τὸ εἰκόνημα τῆς Ἐλπίδας, καὶ θὰ γεμίση ὁ κόσμος ἀπ’ τ’ ἄστρα λουλούδια τῆς εἰρήνης:

*... Δόσε γαλήνη, Βασιλιά μας,
παντοῦ καὶ μέσα στὴν καρδιά μας.
Στείλε γλυκεῖα παρηγοριά
σὲ πολιτεῖες καὶ χωριά.*

*Δέξου Χριστέ τὴν προσευχή μας,
κι’ ἄς γίνῃ Φάτιη σου ἡ ψυχὴ μας.
Κάνε ν’ ἀνθίσουν ἄστροι κρῖνοι,
ὅπου περίσσεψαν οἱ θρῆνοι.
Μεσ’ στὶς ψυχές νὰ φέξῃ ἡ Πίστις
πεντάκτινο ἄστρο τῆς ἀγάπης
κι’ ἄς ποῦν τὸ Δόξα ἐν ὀφίστοις
γλώσσες, λαοί, φυλές τῆς γῆς.*

Ἄνδρας Καραντώνης

μας. Καὶ τότε, ποῦ θὰ τὰ βροῦμε;

Ὁ Γέροντας, σὰν τᾶκουσεν αὐτά, ἐλυπήθηκε καὶ τοὺς εἶπε:

— Παιδιά μου, νᾶχετε τὴν εὐχή μου, ἄς μὴν κόψω-
με τὴν εὐχή καὶ τὴν παραγγελία τοῦ Πατέρα μας.
Δὲν εἶναι σωστὸ ν' ἀθετήσωμε, ἀδελφοί μου, τὴν ἐν-
τολή του· καὶ μπορεῖ καὶ νὰ ζημιωθοῦμε. Γιατὶ αὐτὸς
εἶναι ποὺ γνοιάζεται στὴν πραγματικότητά γιὰ μᾶς.
Κι' αὐτὸς μᾶς τὰ στέλλει ὅλα...

Οἱ ἀδελφοὶ ὅμως ἐπέμεναν στὴ γνώμη τους κι'
ἐβίαζαν τὸν Ἡγούμενο, λέγοντας.—Δὲν περισσεύει σι-
τάρι καὶ δὲν δίνομε...

Τότε καταλυπημένος ἐκεῖνος ἀπὸ τὴν ἐπιμονή τους
αὐτὴ τοὺς εἶπε. — Πηγαίνετε στὴν εὐχή τοῦ Θεοῦ,
παιδιά μου, καὶ κάνετε ὅτι θέλετε.

Ἦλθε λοιπὸν ἡ Μεγάλῃ Πέμπτῃ καὶ ἡ Μεγάλῃ
Παρασκευῇ καὶ δὲν ἐμοίρασαν τίποτε.

Δὲν ἐπέρασαν ὅμως πολλὲς ἡμέρες, κι' αὐτὸς ποὺ
ἐπιστατοῦσε στὰ κελάρια καὶ κρατοῦσε τὰ κλειδιά
τῆς ἀποθήκης ἐπῆγε νὰ τὴν ἀνοίξῃ. Καὶ τότες εἶδε,
πὼς ὅλο τὸ σιτάρι εἶχε χαλάσει κ' εἶχε κάμει φύτρο.
Κι' ἀναγκάστηκαν, γιὰ τὸν λόγον αὐτό, νὰ τὸ ρίξουν
ὅλο στὴ θάλασσα.

Καὶ ὁ Γέροντας εἶπε τότε στοὺς ἀδελφοὺς.

— Αὐτὰ παθαίνουν, ὅσοι καταφρονοῦν, τὶς παραγ-
γελίες τοῦ Πατέρα των. Ἀπολάψετε τώρα τὶς συνέ-
πειες τῆς παρακοῆς σας. Τί θὰ ἐδίναμε; Πεντακόσια
μόδια σιτάρι. Κι' ἔτσι καὶ τὴ φτώχεια καὶ τὴν ὀρφά-
νια θάνακουφίσαμε· καὶ θάτανε καὶ ὁ Πατέρας μας
εὐχαριστημένος γιὰ τὴν ὑπακοή μας. Ἐνῶ τώρα καὶ
ἀνυπάκουοι ἐφανερωθήκαμε, κι' ἐχάσαμε καὶ τὰ δεκα-
πλάσια. Τί ὠφεληθήκαμε λοιπὸν, τέκνα μου; Τίποτε
ἄλλο, παρὰ τὸ ὅτι ἐκόναμε δυὸ κακὲς πράξεις μαζί.
Ἡ μιὰ εἶναι, πὼς ἀθετήσαμε τὴν εὐχή καὶ τὴν παραγ-
γελία τοῦ Πατέρα μας. Καὶ ἡ ἄλλη, πὼς ἐστηρίξαμε

τις ἐλπίδες μας, ὄχι στοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ στοῦ κελλάρι μας.

Ἄς μάθουμε λοιπόν, ἀδελφοί μου, πὼς ὁ Θεὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ κυβερνᾷ τὰ πάντα. Καὶ πὼς ὁ ἅγιος Θεοδόσιος εἶναι ὁ πραγματικὸς μας Πατέρας· κι' αὐτὸς μᾶς προστατεύει, κι' αὐτὸς μᾶς παραστέκει καὶ μᾶς φροντίζει σὰν πραγματικὰ του παιδιὰ, κι' ἄς μὴν τὸν βλέπουμε τὰ κοντόφωτα μάτια μας.

ΕΥΡΕΣΗ ΣΕ ΜΙΑ ΣΠΗΛΗΝΑ ΑΛΥΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ
ΕΝΟΣ ΑΓΙΟΥ ΑΝΑΧΩΡΗΤΟΥ

Κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες ποὺ κατοικοῦν στὴ Θεοῦπολη μοῦ διηγήθηκα καὶ μοῦ εἶπε.

— Κάποτε, ποὺ γιὰ κάποια μου ἀνάγκη ἀνέβηκα στοῦ βουνοῦ Ἰαμανοῦ, ἀνακάλυψα μιὰ σπηλιὰ. Μπῆκα λοιπόν μέσα, κι' ἀντίκρισα ἕνα σεβάσμιο γέροντα, ποὺ ἦτανε γονατιστὸς καὶ εἶχε τὰ χέρια του σηκωμένα ψηλά. Καὶ τὰ μακρὰ του μαλλιά καὶ ἡ γενειάδα του ἔφθαναν ὡς τὸ χῶμα κάτω.

Ἐθάρρεψα λοιπόν πὼς ἦτανε ζωντανὸς κι' ἔσκυφα καὶ τὸν προσκύνησα. Αὐτὸς ὅμως ἔμεινε ἀσάλευτος καὶ δὲν μοῦδωκε καμμιά ἀπάντηση. Τὸν ἐπλησίασα τότε, γιὰ νὰ τοῦ φιλήσω τὸ χέρι του.

Ἦταν ὅμως ἐπῆγγα κοντὰ καὶ τὸν ἀγγιζα, εἶδα πὼς ἦτανε πεθαμένος καὶ νεκρὸς. Τὸν ἀφῆκα λοιπόν κι' ἔφυγα.

Καὶ μόλις ἐξεμάκρυνα λίγο, εἶδα μιὰν ἄλλη σπηλιὰ· καὶ μπαίνοντας μέσα βρῆκα κάποιον ἄλλο γέροντα. Κι' αὐτὸς, μόλις μὲ εἶδε μὲ καλοσῶρισε καὶ μοῦ εἶπε.

— Καλῶς ἦρθες, ἀδελφέ μου... Μήπως τυχὸν κι' ἐμπῆκες στὴν ἄλλη παρέκει σπηλιὰ τοῦ Γέροντα; Κι' ἐγὼ τ' ἀπάντησα. —Ναί, Πατέρα μου.

Καὶ τότες αὐτὸς μοῦ ἐξήγησε καὶ μοῦ εἶπε.

— Ὁ Γέροντας αὐτὸς, ἀδελφέ μου, εἶναι δεκαπέντε χρόνια τώρα, ποὺ μᾶς ἀφῆκε χρόνους ἀπὸ γηρατιά...

Κι' ὅμως ἦτανε, σὰν νᾶχη ξεψυχῆσει ἐδῶ καὶ μιὰν ὥρα μονάχα. Ἐπῆρα λοιπὸν τὴν εὐχὴ τοῦ ἀγίου Γέροντα καὶ κατέβηκα ἀπὸ τὸ βουνό, δοξολογώντας τὸ Θεό.

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΑΝΑΧΩΡΗΤΟΥ ΑΒΒΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΤΟΥ ΘΑΛΑΙΛΕΟΥ

Ἐνας ἄλλος Πατέρας, μοῦ διηγήθηκε γιὰ τὸν ἀββᾶ Γεώργιο τὸν ἀναχωρητὴ, ποὺ τριάντα ὀλόκληρα χρόνια ἐγύριζε στὶς ἐρήμους ὀλομόναχος καὶ γυμνός.

Καὶ λένε ἀκόμα, πῶς τὸν καιρὸ ποὺ ἀσκήτεψε στὰ βουνὰ τοῦ Σκοπέλου, ποὺ ἐκεῖ βρίσκεται τὸ Μοναστήρι τοῦ ὄσιου Θεοδοσίου, εἶχε μαζί του ἕναν ὑποτακτικό. Κι' ὅταν αὐτὸς ἀρρώστησε κι' ἀπόθανε, ὁ Γέροντάς του ἐπειδὴ δὲν εἶχε κανένα ἐργαλεῖο γιὰ ν' ἀνοίξῃ λάκκο καὶ νὰ τὸν θάψῃ, κατέβηκεν ἀπὸ τὸ βουνὸ πρὸς τὴ θάλασσα· κι' ἐκεῖ βρῆκε κάποιο καράβι ποὺ ἦτανε ἀραγμένο.

Παρακάλεσε λοιπὸν τὸν καπετάνιο του καὶ τοὺς ναῦτες νὰ δεχτοῦνε νάνεβοῦνε μαζί του στὸ βουνό, παίρνοντας καὶ τὰ χρήσιμα ἐργαλεῖα, γιὰ νὰ θάψουν τὸν ἀδελφό.

Κι' αὐτοί, ἐπειδὴ ἦσαν καλοὶ ἄνθρωποι, τὸ δέχθηκαν πρόθυμα. Ἐπῆρανε λοιπὸν τὰ χρειαζόμενα, κι' ἀνεβήκανε μαζί του, κι' ἀνοιξαν ἕνα λάκκο καὶ τὸν ἔθαψαν.

Ἐνας λοιπὸν ἀπὸ τοὺς ναῦτες αὐτοὺς ποὺ τὸν ἔλεγα Θαιλαίλεο, βλέποντας τὴ μεγάλην ἀρετὴ τοῦ Γέροντα, ἔπεσε σὲ κατάνυξι, καὶ τὸν παρακαλοῦσε πολὺ καὶ μὲ λόγια θερμὰ νὰ τὸν κρατήσῃ κοντά του.

Ὁ Γέροντάς ὅμως τοῦλεγε, πῶς αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ σκεφθῇ καλὰ καὶ νὰ τὸ βασανίσῃ πολὺ. Γιατὶ δὲν φθάνει μονάχα ἡ καλὴ θέλησι. Ἀλλὰ μπορεῖ νὰ σταθῇ ἀνήμερος νὰ βαστάξῃ τὴ σκληραγωγία τοῦ κορμιοῦ καὶ τίς μεγάλες ταλαιπωρίες τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς. Αὐτὸς ὅμως ἐπέμενε καὶ τοῦλεγε.

— Σοῦ δίνω ὑπόσχεση Γέροντά μου, μ' ὅλη μου τὴν ψυχὴ καὶ μ' ὅλη μου τὴν καρδιά, πῶς θὰ παραδώσω τὸ κορμί μου στὸν ἀγῶνα τοῦ Χριστοῦ καὶ θὰ τὰ ὑπομείνω, μὲ τὴ βοήθειά Του, ὅλα.

Τὸν ἐκράτησε λοιπὸν ὁ Γέροντας· κ' ἔδινε στὸν ἑαυτὸ του ταλαιπωρία μεγάλη, μὴ ἔχοντας σκεπή πού νὰ τὸν προφυλάξῃ ἀπὸ τὰ πάγητα κι' ἀπὸ τὸ κάψιμο τοῦ ἥλιου.

Ἐπέρασεν λοιπὸν ἔτσι ἕνας χρόνος· κι' ἐπῆγεν ὁ ἀδελφὸς Θαλαίλεος πρὸς τὸν Γέροντα καὶ βάζοντάς του μετάνοια, τοῦ εἶπε.

— Προσευχῆσου γιὰ μένα, Γέροντά μου καὶ Πατέρα μου· γιατί ὁ Θεὸς καὶ ἡ εὐχή σου ἐσήκωσαν ἀπὸ πάνω μου κάθε κόπο. Κι' οὔτε κουράζομαι πλέον. Κι' οὔτε βασανίζομαι ἀπὸ τίς κακοκαιρίες. Γιατί οὔτε τὸ λιοπύρι μὲ φλογίζει, οὔτε καὶ νοιώθω κρύο στὶς νεροποντὲς καὶ στὰ χιονόβροχα· ἀλλὰ βρίσκομαι σὲ μεγάλην ἀνάπαψη καὶ σὰν νὰ μὴ συμβαίῃ τίποτα.

Ὁ Γέροντας λοιπὸν τοῦδωκε τὴν εὐλογία του. Καί, περνώντας ἀπὸ τότε δυὸ χρόνια, προαισθάνθηκεν ὁ ἀδελφὸς Θαλαίλεος τὸ τέλος του καὶ παρεκάλεσε τὸ Γέροντά του καὶ τοῦ εἶπε.

— Πάρε με μαζί σου, Πατέρα μου, καὶ πήγαινέ με στὰ Ἱεροσόλυμα, γιὰ νὰ καταξιωθῶ νὰ προσκυνήσω καὶ ν' ἀνασπασθῶ τὸν Τίμιο Σταυρὸ καὶ τὴν ἁγίαν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ μας. Γιατί σύντομα ὁ Κύριος θὰ μὲ καλέσῃ κοντά Του.

Τὸν πῆρε λοιπὸν ὁ Γέροντας καὶ τὸν ἐπῆγε στὴν ἁγία Πόλη. Κι' ὅταν ἐπροσκύνησαν τοὺς ἁγιασμένους καὶ πολυσέβαστους τόπους καὶ κατέβηκαν καὶ στὸν ἅγιον Ἰορδάνη καὶ βαπτίσθησαν, ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες ἀπ' αὐτό, ἐκοιμήθηκεν ὁ ἀδελφὸς Θαλαίλεος.

Κι' ὁ Γέροντάς του τὸν ἔθαψε στὴ Λαύρα τοῦ Κοπρουθᾶ. Κ' ὕστερα ἀπὸ λίγες ἡμέρες ἀναπαύθηκε κι' ὁ ἀββᾶς Γεώργιος. Κι' οἱ Πατέρες τῆς ἴδιας Λαύρας

τοῦ Κοπρουθᾶ τὸν ἔθαψαν μέσα στὴν Ἐκκλησία τους.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΒΟΣΤΡΩΝ ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ

Ἀπὸ τὸν Πατέρα μας Γεώργιο, τὸν Ἀρχιμανδρίτη, ἀκούσαμε τὴν παρακάτω διήγηση γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἰουλιανό, πού ἀναδείχθηκεν Ἐπίσκοπος στὰ Βόστρα.

Ὅταν λοιπὸν — μᾶς εἶπε — ἔφυγεν ἀπὸ τὸ κοινόβιό του, γιὰτὶ ἐγένηκε δεσπότης, κάποιοι ἀπὸ τοὺς μεγαλονοικοκυραῖους τῆς πόλης τῶν Βόστρων, πού μισοῦσαν τὸ Χριστὸ καὶ γι' αὐτὸ κι' ἐχθρεύονταν τὸ δεσπότη τους, ἐζήτησαν νὰ τὸν φαρμακώσουν.

Κατάφεραν λοιπὸν μὲ χρήματα νὰ διαφθείρουν τὸ παλληκάρι πού ἦτανε τραπεζιέρης του καὶ τοῦδωκαν ἓνα δολοφονικὸ φαρμάκι, γιὰ νὰ τὸ ρίξῃ κρυφὰ μέσα στὸ ποτήρι τοῦ Μητροπολίτη τὴν ὥρα πού θὰ τὸν κερνοῦσε.

Κι' αὐτός, πού ἦτανε ἀπραγο ἀκόμη παλληκαρόπουλο καὶ ἀνόητος, ἔκαμε ὅπως τὸν ἐσυμβούλεψαν.

Ὅταν λοιπὸν μιὰν ἡμέρα ἐπρόσφερε τὸ παιδί στὸν ἅγιον Ἰουλιανὸ τὸ ποτήρι, πού εἶχεν ἀνακατέψει μὲ φαρμάκι τὸ κρασί του, αὐτός, ἀπὸ θεῖα φώτιση, κατάλαβε τὴν ἐπίβουλη πράξη, κι' ἔβαλεν ὁ νοῦς του κι' αὐτοὺς πού τὴν εἶχαν κάμει.

Ἐπῆρε λοιπὸν ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ παιδιοῦ τὸ ποτήρι, καὶ τ' ἀπόθεσε ἐπάνω στὸ τραπέζι πού ἦτανε μπροστά του, χωρὶς νὰ εἰπῇ τίποτε ἀπολύτως στὸ παιδί. Παράγγειλε μόνον, νάλθοῦν τὸ ταχύτερο κοντά του ὅλοι οἱ μεγαλονοικοκυραῖοι τῶν Βόστρων, γιὰτὶ τοὺς ἠθελε. Κι' ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς φυσικὰ ἦσαν κι' αὐτοὶ πού ἐμηχανεύθηκαν τὴν ἐπίβουλη πράξη.

Κι' ὅταν ἐμαζεύθηκαν, ὁ θεῖος πραγματικὰ Ἰουλιανός, ἐπειδὴ δὲν ἠθελε νὰ στιγματίσῃ τοὺς αὐτουργοὺς τῆς προσωπικά, ἀπευθύνθηκε σ' ὅλους, μὲ μεγάλη πραότητα, καὶ τοὺς εἶπε.

— Ἀφοῦ τὸ βρήκατε πρεπούμενο καὶ σωστὸ νὰ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΛΟΓΟΝ ΤΟΥ Η, ΜΗΝΙΑΤΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΝΗΣΙΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

“Ὅποιος θέλει Χριστιανοί μου, νὰ ἐφορτάσῃ ἀληθινὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, ἄς ἐξομολογηθῇ καὶ ἄς μεταλάβῃ. Αὐτὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ἀγίας μας Ἐκκλησίας, ὁποῦ διέταξε νηστείαν τεσσαράκοντα ἡμερῶν· διὰ νὰ προετοιμασθῶμε εἰς ἐξομολόγησιν καὶ μετάληψιν.

Ἄς ἀκολουθήσωμε καὶ ἡμεῖς τοὺς τρεῖς ἐκείνους εὐσεβεῖς Μάγους, διὰ νὰ φθάσωμε εἰς τὴν πνευματικὴν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, καὶ νὰ εὕρωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν Βασιλέα τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς.

Ἐκεῖνοι ἐπεριπατοῦσαν, ὀδηγούμενοι ἀπὸ ἓνα ἀστέρα, ὁποῦ τότε ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ τοὺς ἔδειχνε τὴν ὁδὸν καὶ τὸν τόπον, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Χριστός· «καὶ ἰδοὺ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ Ἀνατολῇ, προάγει αὐτούς, ἕως οὗ ἔλθων ἔσθι ἐπάνω, οὗ ἦν τὸ παιδίον»

Καὶ ἡμεῖς ἔχουμε ἀστέρα τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, τὸν νόμον τῆς χάριτος, περὶ τοῦ ὁποίου ἔλεγε ὁ προφήτης: «λύχνος τοῖς ποσὶ μου ὁ νόμος σου, καὶ φῶς τοῖς τρίβοις μου». Λύχνος εἰς τοὺς πόδας μας, διὰ νὰ βλέπωμε ἀκριβῶς πῶς περιπατοῦμεν. Φῶς εἰς τοὺς δρόμους μας, διὰ νὰ μὴ χανώμεθα εἰς τὴν πλάνην τῆς ματαίας αὐτῆς ζωῆς.

Οἱ Μάγοι, ὡς ἔφθασαν, καὶ εἶδον τὸ θεῖον ἐκεῖνο παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἔπεσαν, μὲ πολλὴν εὐλάβειαν, καὶ προσε-

---

θανατώσετε μὲ φαρμάκι τὸν ταπεινὸν Ἰουλιανό, ἄς εἶναι εὐλογημένο τὸνομα τοῦ Θεοῦ. Καὶ νάτο ποῦναι μπροστά σας καὶ τὸ πίνω τώρα.

Κι' ἀφοῦ ἐσταύρωσε τρεῖς φορές μὲ τὸ δάκτυλά του τὸ ποτήρι, εἶπε.

— Στὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, πίνω αὐτὸ τὸ ποτήρι.

Κι' ἐνῶ τὸ ἤπιε ὅλο καὶ μπροστά στὰ μάτια ὀλοῶν, δὲν ἔπαθεν ἀπολύτως τίποτα.

Κι' αὐτοί, ὅταν τὸ εἶδαν, ἔσκυψαν μὲ ταπεινὴν καὶ τοῦ ἔκαμαν μετάνοια.

Μετάφραση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

κύνησαν. Ἐνοιξαν τοὺς θησαυροὺς των καὶ ἐχάρισαν δῶρα· χρυσάφι, λιβάνι, καὶ σμύρναν· θεία νεύσει παρακινούμενοι νὰ τὸν γνωρίσωσι μετὸ χρυσάφι, ὡς βασιλέα· μετὸ λιβάνι ὡς Θεόν· καὶ μετὴν σμύρναν ὡς θνητὸν ἄνθρωπον.

Καὶ ἡμεῖς, παραγενόμενοι εἰς τὴν ἐξομολόγησιν καὶ τὴν μεταλήψιν, διὰ νὰ εὐρωμεν τὸν Χριστόν, πρέπει νὰ τοῦ προσφέρωμεν ὡσάν τρία δῶρα. Πρῶτον χρυσάφι· τὴν καρδίαν μας, ὡσάν χρυσάφι καθαρὰν ἀπὸ κάθε κακῆς ἐπιθυμίας καὶ ἀπὸ κάθε αἰσχρὸν λογισμὸν. Δεύτερον ἓνα πνεῦμα, ὡσάν τὸ λιβάνι ἀναμμένον εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πλησίον, καὶ ὡσάν λιβάνι νὰ πέμπη, μετὴν εὐλάβειαν, ὁσμήν εὐωδίας πνευματικῆς. Τρίτον σμύρναν· τὴν νέκρωσιν τῶν παθῶν τῆς σαρκὸς μετὴν συντριβὴν καὶ τὴν κατάνυξιν.

Ἡ καὶ ἄλλῶς ἅς προσφέρωμε τρία δῶρα. Χρυσάφι, ἡγουν ἐλεημοσύνη· λιβάνι, ἡγουν προσευχή. Καὶ σμύρναν, ἡγουν δάκρυα πικρὰ μετανοίας. Διότι αὐτὰ εἶναι αἱ προετοιμασίαι τῆς ἀληθινῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς ἀξίας μεταλήψεως.

Οἱ Μάγοι ἀφοῦ προσεκύνησαν τὸν Χριστόν, δὲν ἐγύρισαν ἀπὸ τὸν αὐτὸν δρόμον, ὅπου ἦλθαν· ἀλλὰ ἄλλαξαν ἄλλον καὶ ἐγύρισαν εἰς τὸν τόπον τους· «δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὸν τόπον αὐτῶν». Τοῦτο εἶναι τὸ ἀναγκαιότερον, ὅπου πρέπει νὰ κάμωμεν καὶ ἡμεῖς. Ὅταν ἐξομολογηθῶμεν καὶ μεταλάβωμεν ταῖς ἁγίας αὐτῆς ἡμέραις, δὲν πρέπει νὰ γυρίσωμε πάλιν ἀπὸ τὴν αὐτὴν ὁδόν, ὅπου ἦλθομεν. Ὅχι ἀλλὰ «δι' ἄλλης ὁδοῦ». Νὰ ἀλλάξωμεν δρόμον· νὰ ἀλλάξωμεν ἦθη· νὰ ἀλλάξωμεν ζωὴν· μὴ στραφῶμεν εἰς τὰ πρῶτα πάθη· μὴ εἰς τὰς πρώτας ἀμαρτίας· μὴ εἰς τὴν πρώτην ἀπώλειαν· ἀλλὰ «δι' ἄλλης ὁδοῦ».

Ἄς πιάσωμεν τὸν ἄλλον δρόμον τῆς Χριστιανικῆς ἀρετῆς. Εἰς ὀλίγα λόγια, ἅς ἀφήσωμεν ἐκείνην τὴν ὁδὸν τῆς κακῆς μας συνηθείας, ὅπου μᾶς ἔφερνεν εἰς τὴν Κόλασιν· καὶ ἅς περιπατήσωμεν ἄλλην μιᾶς τελείας διορθώσεως, ὅπου μᾶς φέρει εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν...

Θεέ, παντοδύναμε, Θεέ πάνσοφε, Θεέ ὑπεράγαθε, ὅταν σὲ βλέπωμεν εἰς ἓνα σπήλαιον νέον βρέφος, εἰς τὰς ἀγκάλας μιᾶς Παρθένου, Σὲ πιστεύομεν πῶς εἶσαι ὁ ἴδιος, ὅπου βασιλεύεις εἰς τὰς λαμπρότητας τῶν ἁγίων, ἀχώριστος ἀπὸ τοὺς μακαρίους κόλπους τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός. Καὶ μετὰ τῶν ποιμένων θαυμάζομεν, μετὰ τῶν Μάγων λατρεύομεν, καὶ μετὰ τῶν Ἀγγέλων δοξολογοῦμεν «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Χριστουγεννιάτικο δράμα

Ὁ γέρος ἐφημέριος
ποῦ ἀντίκρουσε τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων ὀλοζώντανη
τὴν μορφὴ τοῦ τελευταίου Αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου.

«Εἶδα τὸν αὐτοκράτορα... Εἶδα τὸν αὐτοκράτορα!»

Ἄργα ὕστερα ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα ἀραιώσε τὸ χιόνι ποῦ ἔπεφτε τοῦφες-τοῦφες ἀπὸ βραδύς. Ἡ Πόλη ὀλόκληρη ὡς τόσο εἶχε ἀλλάξει τὴν νύκτα τὴν ὄψι της. Τὰ κάστρα τοῦ Φαναριοῦ σκεπάσθηκαν κάτω ἀπὸ ἓνα λευκὸ στρώμα κι' οἱ μιναρέδες εἶχαν τυλιχθῆ με λογιῶν λογιῶν μικρὰ λευκὰ κομψοτεχνήματα. Τὸ Σταυροδρόμι ἀντίκρου καὶ στὸ βάθος τὰ χριστιανικὰ Ταταῦλα με τοὺς χιονισμένους λόφους τοὺς ἀσπρογυάλιζαν σὰν μιὰ ἐξωτικὴ φαντασμαγορία. Ὁ παπᾶ Νίκανδρος ἔμενε ἄγρυπνος ἀκόμη στὸ δωμάτιό του στὸ ἀρχοντόσπιστο με τὸ «σαχνσι» ποῦ ἦταν κολλητὰ στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Νικόλαο στὸ Τζιμπαλι δίπλα ἀπὸ τὴν Πύλη τῆς Ἁγίας—τὸ Ἁγία Καποῦ. Χρόνια ἐφημέριος στὴν ἐκκλησία τούτη εἶχαν ἀσπρίσει τὰ μαλλιά του, αἰσθανότανε πολλές φορές τὶς δυνάμεις του νὰ τότε προδίνουν. Ποτὲς αὐτὸς δὲν πρόδωσε τὴν ἱερὴ του ἀποστολὴ καὶ στάθηκε πάντα πιστὸς στὸ θεὸ καὶ τὸν ἅγιο ποῦ ὑπηρετοῦσε. Ἄγρυπνος τὴν προχωρημένη ὥρα τούτη τῆς νύχτας ἀναθυμιότανε κάποια παλιὰ ἐποχὴ τῆς τυραννισμένης ὑπόδουλης Πόλης. Καὶ σταματοῦσε σὲ μιὰ νύκτα τῶν Χριστουγέννων ἀπαράλλακτη σὰν ἐτούτη τὴ χιονισμένη καὶ κρυερὴ νύκτα. Ἡ παγωνιά βαρεῖα στὴν ψυχὴ τῆς χριστιανωσύνης με τὴν σκληρότητα τοῦ ἀλλόθρησκου κατακτητῆ ποῦ ἀνάγκασε τὸν Πατριάρχη καὶ τοὺς γέροντας τῆς συνόδου τοῦ Φαναριοῦ νὰ κλείσουν ὅλες τὶς ἐκκλησίες ὡς ὅτου λυγίσῃ ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν ὑπουργῶν του. Ἔτσι μῆνες ὀλόκληρους εἶχαν σωπάσει οἱ καμπάνες, δὲν λειτουργήθηκε καμμιά ἐκκλησία καὶ θάβονταν ἀδιάβαστοι οἱ νεκροί. Ἀναθυμιότανε σ' ἓνα φευγαλέο ὄραματισμὸ τοῦ ὁ παπᾶ Νίκανδρος τὴν ἐποχὴ αὐτῆ. Καὶ ὕστερα σὰν ἀστραπὴ ἐφώτισε τὴ μορφὴ του τὸ μεγάλο θαῦμα τῆς νύχτας τῶν Χριστουγέννων ποῦ ἦτανε νίκη τοῦ χριστιανισμοῦ. Εἶχε λυγίσει ὁ σκληρὸς Σουλτάνος καὶ ξανάδωσε τὰ προνόμια ποῦ εἶχε καταργήσει. Τοῦρκοι καβαλλάρειοι καλπάζοντας τὴ νύκτα στοὺς χριστιανικοὺς χιονισμένους δρόμους διαλαλοῦσαν τὸ ἄγγελμα. Καὶ χτύπησαν χαρμόσυνα κατόπιν τὴν νύκτα ἐκείνη τῶν Χριστουγέννων οἱ βουβὲς ἀπὸ τόσους μῆνες τώρα καμπάνες τῶν ἐκκλησιῶν καλῶντας τοὺς πιστοὺς στὴ λειτουργία. Ἦταν νέος παπᾶς τότε ὁ Νίκανδρος στὴν ἐκκλησία τοῦ Τζιμπαλιοῦ καὶ θυμότανε τὴ χαρὰ

πού έννοιωσε τὸ βράδυ τοῦτο μὲ τὸ ἄγγελμα τοῦ ἀνοίγματος τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τὸν ένθουσιασμό πού μέσα ἀπὸ τὸ ἱερὸ ἔψαλλε μὲ τοὺς ψάλτες τὰ πρῶτα τροπάρια τοῦ ὄρθρου:

Δεῦτε ἴδωμεν πιστοὶ πού ἐγενήθη ὁ Χριστὸς...Γιὰ μιὰ στιγμή σιγκλείσαν τὰ μάτια τοῦ γέροντα καὶ τὸ κάτασπρο κεφάλι του ἔγειρε σιγὰ σιγὰ ἐπάνω στοὺς ὤμους του. Ἐναντινάχθηκε ὁμως μονομιᾶς σὰν τρομαγμένος καὶ κυνηγημένος. Κάποιος χτυποῦσε δυνατὰ τὴν πόρτα τῆς κάμαρῆς του.

— Ποιὸς εἶναι; ρώτησε μὲ ἀδύνατη καὶ ραγισμένη φωνή.

— Ἄνοιξε γεροντά μου κι' εἶναι ἀνάγκη..

— Τέτοια ὥρα καὶ μὲ τέτοιο καιρὸ...

Μὰ ἡ φωνὴ ἀπ' ἔξω ἐξακολουθοῦσε νὰ τὸν καλῆ πιὸ ἐπίμονα καὶ παρακαλεστικά.

Ὁ παπὰ Νίκανδρος ἀνοιξε τὴν πόρτα. Καὶ τὸ ἀναμμένο καντήλι πού ἦταν κρεμασμένο μπροστὰ σ' ἓνα μικρὸ εἰκονοστάσι ἐφώτισε μὲ τὴν μισότρεμη φλόγα του τὴν μορφὴ ἐνὸς χιονισμένου καὶ πονεμένου ἀνδρα.

— Τί θέλεις τέκνον μου; ρώτησε μὲ καλωσύνη ὁ παπὰ Νίκανδρος.

— Πεθαίνει ἡ κόρη μου γέροντα καὶ θέλει νὰ τὴν κοινωνήσης.

— Νὰ τὴν κοινωνήσω ἐγώ..

— Εἶναι ὁ παπᾶς τῆς ἐνορίας μας ἄρρωστος. Ἄρρώστησε ἀπόψε ξαφνικὰ κι' οὔτε ἡ Παναγιὰ ἡ ἐκκλησία μας θὰ λειτουργηθῆ ἀπόψε τέτοια νύχτα.

*

Ἡ σπαρακτικὴ παράκλησι τοῦ πονεμένου πατέρα ἔκαμε τὸν παπὰ Νίκανδρο νὰ αἰσθανθῆ βαθεῖα συγκίνηση.

— Ἄφ' οὔ εἶναι ἀνάγκη τέκνον μου..

Διόρθωσε ἀμέσως τὸ ράσο του, ἐφόρεσε τὸ καλυμαύχι του, τυλίχθηκε μ' ἓνα γκριζὸ σπαλέτιο καὶ κατέβηκε στὴν ἐκκλησία. Ἐπῆρε τὸ δισκοπότηρο καὶ κρύβοντας αὐτὸ κάτω ἀπὸ τὸ ράσο του ἀκολούθησε τὸν πονεμένο πατέρα πού πήγαινε μπροστὰ αὐτός, κρατῶντας ἀναμμένο ἓνα μικρὸ φανάρι, καὶ ἀνοίγοντας τὸν χιονισμένο δρόμο. Τὸ χιόνι ἔπεφτε ὀλοένα ἀραιὸ καὶ στὸν μεγάλο δρόμο ἀπ' τὸ Τζιμπαλί ὡς τὸ Ζιντάν Καποῦ ἀντίκρυσαν δυὸ τρεῖς διαβάτες τυλιγμένους μέσα σὲ χοντρά παλτά. Τουρτούριζε ἀπ' τὸ κρῦο ὁ πονεμένος πατέρας καὶ μὲ τὸ φῶς πού κρατοῦσε σφικτὰ ἐφώταγε τὸν δρόμο καὶ ὀδηγοῦσε τὸν παπα-Νίκανδρο μὲ τὴν ἀγία Μετάληψι κάτω ἀπ' τὸ χιονισμένο ράσο του. Ὁ ἴδιος ὁ παπᾶς δὲν αἰσθανότανε διόλου τὸ παγερὸ κρῦο τῆς προχωρημένης νύχτας. Ἡ φλόγα τοῦ θεοῦ αἵματος πού κράταγε στοὺς κόρφους του ὄλο καὶ τὸν ἐθέρμαινε περισσότερο. Καὶ καθὼς προχωροῦσε βαδίζοντας ἀδίσταχτα ἀπά-

να στο χιόνι πούχε στρωθή από βραδύς παντοῦ στα καλντερίμια και σπιτάκια ὄλο και ψιθύριζε προσευχές. Μὰ τά χέρια του πολλές φορές μπερδεύονταν μὲ τὸ νοῦ του. Συλλογιζότανε τὴν ἀνθρώπινη μηδαμινότητα ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ.

— Τί εἶμαστε ἐμεῖς μπροστὰ στὸν Κύριο. Μικρὰ σκουλίκια πού μπορεῖ νὰ μᾶς ποδοπατῆ ὁ καθένας...

Ἡ φαντασία του ἔμωε μπερδεύοντανε και αὐτὴ μὲ τὰ χεῖλια και τὸ νοῦ του. Ὁροματιζότανε τὴν κοπέλα πού πάλευε μὲ τὸν Χάρο πάνω στο κρεβάτι της ἀναμένοντας σὰν βοήθεια τοῦ Κυρίου τὴ Θεία Μετάληψι. Αἰσθάνθηκε νὰ δυναμώνουν τὰ πόδια του γιὰ μιὰ στιγμή και ἄρχισε νὰ βαδίζη μὲ βῆμα πού δὲν μπόραγε νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ πονεμένος συνοδοιπόρος του μὲ τὸ φῶς στο χέρι. Ἐμπῆκαν σιωπηλοὶ και οἱ δύο στο μικρὸ χριστιανικὸ σπίτι τοῦ Ζιντὰν Καποῦ πούταν θαμμένο θὰ ἔλεγεσ μέσα σὲ σπῖτια μὲ καφασωτὰ και «σαχισιά», ὕψωσε τὸ φῶς τοῦ φαναριοῦ ὁ πατέρας πνίγωντας ἕνα βουβὸ ἀναφυλλητὸ ἐπάνω ἀπ' τὸ κερένιο πρόσωπο τῆς κόρης του πού χαροπάλευε. Ἄνοιξε τὸ δισκοπότηρο ὁ παπα-Νίκανδρος και μετάλαβε μὲ συγκίνησι τὴν κοπέλλα.

*

Σὲ λίγο βρέθηκε στο δρόμο μόνος κρατῶντας πάντα σφιχτὰ κάτω ἀπ' τὸ ράσο του τὸ δισκοπότηρο. Ἀπὸ μακριὰ ἀκούσθηκε μιὰ χαρμόσυνη καμπάνα. Ἄναρρίγησε ὁ παπα Νίκανδρος. Ἐφερε ἀθέλγητα στο νοῦ του πὼς ἐτοῦτη τὴ νύχτα τῶν Χριστουγέννων θὰ ἔμενε ἀλειούργητη ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας τοῦ Βερᾶ, μὲ τὸν τάφο πίσω τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου. Εἶχαν εἰδοποιηθῆ οἱ ἐνορίτες πὼς ὁ παπᾶς δὲν θὰ μπορούσε νὰ κάμη λειτουργία. Ὁ παπα Νίκανδρος χωρὶς νὰ διστάσῃ ἔσπρωξε τὴ μισοκλεισμένη πόρτα τῆς μικρῆς ἐκκλησίας, πού ἦταν σ' ἕνα δρομάκο κατὰ τὴ μεγάλη λεωφόρο, μπῆκε στο ἱερό, ἀπόθεσε τὰ ἄχραντα μυστήρια στὴν ἀγία Τράπεζα, ἄναψε δύο τρία καντήλια και περνώντας τὸ πετραχεῖλι του ἄρχισε νὰ λειτουργῆ νὰ ψέλνῃ μὲ τὴν ἴδια ἔξαρσι πούχε σὲ κάθε λειτουργία πού τελούσε. Σὰν νάβλεπε γύρω του τὸ πλήθος κόσμου πού παρακολουθοῦσε τὴν λειτουργία του αὐτῆ. Καὶ τὴ στιγμή πού ἐπροχώρησε πρὸ τὸ κατώφλι τῆς Ὁραίας Πύλης μὲ ἀνυψωμένο τὸ δισκοπότηρο γιὰ νὰ καλέσῃ τοὺς πιστοὺς πού φανταζότανε και ὀραματιζότανε γύρω του:

«Μετὰ φόβου θεοῦ πίστεως και ἀγάπης προσέλθετε»

αἰσθάνθηκε νὰ κλονίζονται τὰ χέρια του πού κράταγε τὴν ἁγία Μετάληψι. Σὰν ν' ἄκουσε ν' ἀνοίγῃ μ' ἕνα δυνατὸ τρίξιμο ἡ κλεισμένη πόρτα τῆς ἐκκλησίας και σὰν ν' ἀντίκρυσε στο κατώφλι της τὸν τελευταῖο αὐτοκράτορα, τὸν Παλαιολόγο. Δὲν εἶχε καμμιὰ ἀμφίβο-

λία. Φοροῦσε τὴν ὀλόχρυση πανοπλία του καὶ τὰ πέδιλα του τὰ βυσινόχροα τὰ κεντημένα με χρυσάφια καὶ σμαράγδια. Ἄστραψε ἡ περικεφαλαία του μέσα στὸ θαμπὸ μισοσκόταδο τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐφώτισε τὸ κάθετι ἢ λάμπι τῆς βασιλικῆς του ρομφαίας. Παραμέρισαν στὰ μάτια τοῦ παπᾶ Νίκανδρου τὰ ἀνύπαρκτα πλήθη τῆς ἐκκλησίας κι' ἀνάμεσα τοὺς προχώρησε βιαστικά ὁ αὐτοκράτορας με κατεύθυνσι τὴν Ὁραία Πύλη. Κινδύνεψε νὰ πῆσῃ ἀπ' τὰ χέρια τοῦ «γέροντα» τὸ δισκοπότηρο καὶ νὰ σκορπισθῇ ἡ ἁγία Κοινωνία. Κρατήθηκε ὁμως τρέμωντας ὁ παπᾶ Νίκανδρος καὶ ἄνοιξε τὰ μισόκλειστα σὰν σὲ θεῖο μεῦσι μάτια του. Τὰ χεῖλια του ἐτοιμάσθηκαν κάτι νὰ ψυθίρουν. Μάταια ὁμως ἀναζήτησε με τὰ ἀνοιχτὰ μάτια του τὸν αὐτοκράτορα. Δὲν εἶχε ὡς τόσο κλονισθῇ ἢ πίστι τοῦ λεπτοῦ γέροντα. Ἦταν ὁ τελευταῖος Παλαιολόγος πού εἶχε μπῆ γιὰ μιὰ στιγμή στὴν ἐκκλησιὰ θέλοντας ἴσως νὰ κοινωνήσῃ τῇ νύχτα ἐτούτῃ τῶν Χριστουγέννων. Ἐκρυψε τὸ δισκοπότηρο κάτω ἀπὸ τὸ ράσο του καὶ βγῆκε ἔξω πέρνοντας τὸ δρόμο τοῦ γυρισμοῦ στὴν ἐκκλησιὰ τῆς ἐνορίας του τοῦ Τζιμπολιού. Τὸ χιόνι ξανάρχισε νὰ πέφτῃ πυκνὸ καὶ πάλι καὶ ἄρχισε νὰ σφυράῃ ἀπὸ τὸν κόλπο ἓνας μανιασμένος βορηᾶς. Ὁ παπᾶ Νίκαντρος ἐβάδιζε ἀδιαφορῶντας γιὰ τὸ κρῦο. Γιὰ μιὰ στιγμή ἄκουσε ἀπὸ μακριὰ νὰ φωνάζῃ ἀπὸ τὸν μιναρῆ ὁ ἱμάμης καὶ σὲ λίγο οἱ χριστιανικὲς καμπάνες ἐγέμισαν τὴν ἀτμόσφαιρα. Τίποτε δὲν εἶχε στὴν σκέψι του ὁ παπᾶ Νίκαντρος ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μορφή τοῦ αὐτοκράτορα, καθὼς τὸν εἶδε ὀλοζώντανο νὰ προβάλλῃ στὸ κατώφλι τῆς Παναγίας τοῦ Βεφᾶ καὶ νὰ προχωρῇ με βραεῖα βήματα πρὸς τὴν Ὁραία Πύλη. Καὶ καθὼς προχωροῦσε ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ χιόνια ὄλο καὶ ψιθύριζε:

— Εἶδα τὸν αὐτοκράτορα...

Οἱ λίγοι διαβάτες χριστιανοὶ καὶ ἀλλοθόδοξοι ἔρριχναν παράδοξες ματιές στὸν παπᾶ Νίκανδρο προσπαθῶντας νὰ μαντέψουν τὰ λόγια πού ἀνέβαιναν ἀδιάκοπα στὰ χεῖλη του.

— Εἶδα τὸν αὐτοκράτορα...

Ὅταν ἔφτασε στὴν ἐκκλησιὰ του τὸν Ἄη Νικόλα ἄκουσε νὰ ψέλνουν τὸν ὄρθρο.

«Δεῦτε ἴδωμεν πιστοὶ πού ἐγεννήθη ὁ Χριστός». Ἐκαμε τὸν σταυρό του καὶ καθὼς τὴν ὥρα πού ἄφηνε στὴν ἁγία Τράπεζα τὸ δισκοπότηρο πού κρατοῦσε πάντα σφιχτὰ κάτω ἀπὸ τὸ ράσο, ἄκουσε τὴ φωνὴ τοῦ προϊσταμένου τῆς ἐνορίας τοῦ κ. Ἀγαθάγγελου, νὰ τὸν ρωτᾷ πού ἦταν τέτοια ὥρα καὶ με τέτοιο χιονιά, ὁ παπᾶ Νίκανδρος ἔπεσε στὴν ἀγκαλιά του καὶ με πνιγμένο λυγμὸ τοῦ ψιθύρισε:

— Εἶδα τὸν Αὐτοκράτορα. Τὸν αὐτοκράτορα...

Τὸν ἔσφιξε στοργικὰ ὁ Ἀγαθάγγελος χωρὶς νὰ βρῖσκῃ λέξῃ γιὰ

Ο ΜΕΓΑΣ ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΠΕΡΙ „ΧΡΙΣΤΟΥ”

‘Ο Μέγας Ναπολέων κατὰ τὴν παραμονὴν του, ὡς ἐξόριστος στὴν Ἀγίαν Ἐλένην ἔλεγε στὸν κόμητα Μονθολὸν (von Montholon)

«Τοὺς ξέρω τοὺς ἀνθρώπους· καὶ τοὺς λέω, πὼς ὁ Χριστὸς δὲν ἦτανε ἀνθρώπος. Ἡ θρησκεία του εἶναι μυστήριον μοναδικό, πού ἔχει μιὰ σημασίαν κάθε ἄλλο παρά ἀνθρώπινη. Ὁ Χριστὸς τίποτα δὲν παίρνει ἀπὸ τὴν ἐπιστήμη μας. Τὸ καθετὶ πού λέει εἶναι ὑπόδειγμα καὶ πρότυπο. Οὔτε καὶ εἶναι φιλόσοφος, γιατί αἱ ἀποδείξεις του εἶναι θαύματα καὶ οἱ μαθηταὶ του ἀμέσως τὸν ἐπίστεψαν καὶ τὸν ἐπροσκυνοῦσαν.

Καὶ πραγματικά ἡ φιλοσοφία καὶ οἱ ἐπιστήμες δὲν βοηθοῦν τὸν ἀνθρώπο στὸ νὰ σωθῆ. Καὶ ὁ Χριστὸς ἦλθε στὸν κόσμον μας αὐτόν, γιὰ νὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ τὰ μυστήρια τ’ οὐρανοῦ καὶ τοὺς νόμους τοῦ πνεύματος.

‘Ο Μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ Καίσαρας, ὁ Κάρολος ὁ μέγας καθὼς κ’ ἐγώ, ἰδρύσαμε μεγάλα Βασίλεια. Ἀλλὰ πού τὰ ἐστηρίξαμεν; Ἐπάνω στὴ βία καὶ στὴ δύναμη.

‘Ο Χριστὸς ὅμως ἴδρυσεν ἐπὶ τὴν ἀγάπην καὶ σήμερον ἀκόμη ἑκατομύρια ἀνθρώποι εἶναι πρόθυμοι ν’ ἀποθάνουν γι’ αὐτόν. Τὴ νίκη στὴ Χριστιανικὴ θρησκεία δὲν τῆς τῆν ἔδωκε, οὔτε καμμιά μάχη, οὔτε καὶ μιὰ ὠρισμένη ἡμέρα.

Ἡ νίκη τῆς εἶναι ἀποτέλεσμα ἑνὸς ἀτελείωτου πολέμου, πού ἀρχισεν ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους, καὶ συνεχίσθη ἀπὸ τοὺς διαδόχους των κ’ ἀπ’ ὅλες τῆς ἐπόμενες Χριστιανικῆς γενεῆς.

Στὸν πόλεμον αὐτόν, ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος στέκονται ὅλοι οἱ Βασιλεῖς κ’ ὅλες αἱ δυνάμεις τῆς γῆς· κ’ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος δὲν βλέπω κανένα στράτευμα. Ἀλλὰ μιὰ δύναμη μυστηριώδη κάποιων ἀνθρώπων, πούναί διασκορπισμένοι σ’ ὅλα τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ πού δὲν ἔχουν ἄλλο συνεκτικὸ δεσμὸ μετὰξὺ τους, παρά τὴν πίστη τους καὶ τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ.

Πεθαίνω πρόωρα. Καὶ τὸ σῶμά μου θ’ ἀποδοθῆ πάλι στὴ γῆ, γιὰ νὰ γίνῃ τροφὴ τῶν σκουληκιῶν. Αὐτὴ εἶναι ἡ Μοῖρα τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος. Πόσο τρισμέγιστη εἶναι ἡ ἀπόστασις ἀνάμεσα στὴ

νὰ τοῦ πῆ. Ἐκεῖνος ὡς τόσο ἐξακολούθησε μὲ τὸν ἴδιο λυγμαῖο τόνο:

— Τὸν εἶδα ἅγιε ἀδελφέ. Ἦταν ὁ ἴδιος ὁ αὐτοκράτορας πού ἦλθε νὰ τὸν μεταλάβω. Ἀστραφετὴ ἢ στολή του.

Εἶχαν τόση πίστι τὰ λόγια τοῦ παπαῦ Νικάνδρου.

Ἐξω ὁ βορρηῆς φυσομάναι δυνατότερα κ’ ὁ χιονιᾶς ὅλο καὶ δυνάμωνε κ’ αὐτός.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

δική μου ἀπέραντην ἀθλιότητα καὶ στὴν αἰώνια Βασιλεία τοῦ Χριστοῦ, πού ἀπλώνεται σ' ὅλο τὸν Κόσμο! Εἶναι λοιπὸν αὐτὸ θάνατος;

Γιὰ εἶναι καλύτερα ἀτελείωτη ζωῆ; Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ, ἂν ἦτανε δυνατὸς, θὰ ἐσήμαινε τὸ θάνατο τοῦ Θεοῦ.....

*

Ἐπίσης ὁ στατηγὸς Berdtrand, πού παρηκολούθησε τὸν Μέγαν Ναπολέοντα κατὰ τὴν ἐξορία του στὴν ἁγία Ἑλένη, στὰ ἀπομνημονεύματά του, πού τὰ ἐδημοσίευσε στὸ Παρίσι κατὰ τὸ 1844, ἀναφέρει τὰ ἀκόλουθα λόγια τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος γιὰ τὸν Χριστὸ καὶ γιὰ τὴ Χριστιανικὴ Θρησκεία.

«Εἶναι βέβαιο ὅτι ὁ Χριστὸς μᾶς ἐπιβάλλει στὴν πίστη μας πολλὰ μυστήρια. Καὶ μᾶς διατάσσει ἀπλῶς νὰ πιστεύουμε, χωρὶς καμμίαν ἄλλην ἀπολύτως βάση, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο λόγο του, «Εἶμαι ὁ Θεός». Ἀναμφισβήτητα δὲ πρέπει νὰ πιστεύουμε στὴ βασικὴ του αὐτὴ διακήρυξη, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀπορρέουν ὅλες οἱ ἄλλες.

Ὅταν ὁμως τὸ δεχθῆ κανεὶς αὐτό, ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία στὸ σύνολό της παρουσιάζει μιὰ τέτοια ἐπιστημονικὴ ἀξιοθαύμαστη ἐνότητα, καὶ μιὰ τέτοια σαφήνεια, πού δὲν τὴν βρίσκει κανεὶς οὔτε στὴν Ἀλγεβρα.

Ἡ διδασκαλία του, μὲ στήριγμά της τὴν ἁγία Γραφή, ἐρμηνεύει κατὰ τρόπο θαυμαστὸ τὴν κοσμογονία. Κι' ὅλα τ' ἄλλα τὰ δόγματα συνδέονται μεταξύ τους, ὅπως οἱ κρίκοι μιᾶς ἀλυσίδας.

Τὸ δέχομαι, πὼς ἡ ὕπαρξη τοῦ Χριστοῦ, εἶναι πέρα ὡς πέρα, ἓνα βαθὺ μυστήριον. Μὰ τὸ μυστήριον αὐτὸ ἀνταποκρίνεται σ' ὅλες τὶς ἀγωνίες τοῦ ἀνθρώπου. Κι' ἂν τυχόν τὸ ἀπορρίψουμε ὁ κόσμος ὅλος βυθίζεται στὸ μυστήριον. Ἄν ὁμως τὸ δεχθοῦμε, ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὰ πάντα φωτίζονται κι' ἐρμηνεύονται μ' ἓνα τρόπο θαυμάσιον.

Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία βρίσκεται σὲ πλεουεκτικὴ θέση, ἀπέναντι στὴ φιλοσοφία καὶ ἀπέναντι στὶς ἄλλες θρησκείες. Καὶ οἱ Χριστιανοὶ δὲν βρίσκονται σὲ πλάνη ὡς πρὸς τὴ φύση τῶν πραγμάτων.

Κανεὶς δὲν ἔμπορεῖ νὰ τοὺς κατηγορήσῃ, ὅτι τάχα ξεγελοῦν, ἢ πὼς λεπτολογοῦν, ἢ πὼς εἶναι ὄνειροπαρμένοι πού ἔχουν πιστέψει, ὅτι τάχα μποροῦν, μὲ κούφια λόγια καὶ μὲ μάταιες συζητήσεις, νὰ λύσουν τὰ μεγάλα θεολογικὰ προβλήματα. Εἶναι ἀφελεῖς καὶ ἀπλοῖ, ὅπως εἶναι καὶ τὰ παιδιὰ ἐκεῖνα, πού πιστεύουν πὼς μποροῦν μὲ τὸ χέρι τους νὰ πιάσουν τὸν οὐρανὸ· ἢ καὶ νὰ κατεβάσουν τὸ φεγγάρι καὶ νὰ τὸ κάνουν παιγνίδι τους.

Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία διακηρύττει, «κανείς, ἕως τώρα δὲν ἔχει ἰδῆ τὸν Θεόν, ἐφ' ὅσον καὶ ὁ ἴδιος δὲν εἶναι Θεός». Ὁ Θεὸς μόνος του ἀποκάλυψε τὴν οὐσία του. Καὶ ἡ ἀποκάλυψη αὐτὴ εἶναι μυστήριο, πού δὲν τὸ χωρεῖ τὸ λογικόν, οὔτε καὶ μπορεῖ καθόλου νὰ τὸ καταλάβῃ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπειδὴ ὁμως αὐτὸ τὸ εἶπεν ὁ Θεός, πρέπει νὰ τὸ πιστέψωμε. Καὶ τότε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ καταλαβαίνουμε, ὅπως καὶ κάθε τι ἄλλο.

Τὸ Εὐαγγέλιον τὸ πλημμυρίζει μιὰ ἀρετὴ πού εἶναι ὅλο μυστήριο. Κάτι πού ἐπενεργεῖ ἐπάνω μας πολὺ δυνατά. Μὲ θερμότητα, πού ἐπηρεάζει καὶ τὸ νοῦ μας καὶ τὴν καρδιά μας. Ὄταν τὸ διαβάξῃ κανεὶς, αἰσθάνεται τὸ ἴδιο πρᾶγμα καθὼς ὅταν παρατηρῇ τὸν οὐρανόν. Τὸ Εὐαγγέλιον δὲν εἶναι βιβλίον. Παρὰ εἶναι ἓνα ζωντανὸ πρᾶγμα, πού σὲ κατακυριεύει καὶ πού αἰχμαλωτίζει αὐτὸν πού τοῦ ἀντιστέκεται.

Νάτο! Τὸ βιβλίον τῶν βιβλίων. Βρίσκεται ἐδῶ, ἐπάνω στοῦ τραπέζι αὐτό. Καὶ ποτὲ μου δὲν θὰ κουρασθῶ νὰ τὸ διαβάξω, κάθε ἡμέρα, καὶ μὲ τὴν ἴδια πάντα μου χαρὰ.

Ὁ Χριστὸς ποτὲ του δὲν ἀλλάζει. Καὶ ποτὲ δὲν ἐπιτρέπει τὴν παράβαση τῶν ἐντολῶν του. Καὶ ἡ πιὸ παραμικρὴ δὲ ἀπὸ τὴς παραινέσεις του, ἔχει τὴν ἴδια σφραγίδα τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς βαθύτητος· καὶ αἰχμαλωτίζει παρόμοια τὸν ἀπλοϊκόν, ὅπως καὶ τὸ σοφὸ πού θὰ τὴν προσέξῃ.

Πουθενὰ ἄλλοῦ δὲν βρίσκει κανεὶς τόσον ὠραῖες ἰδέες, τόσο λαμπρὰς ἠθικὰς ἀρχὰς, πού περνοῦν ἐμπρὸς μας σὰν νᾶναι τάγματα οὐρανίων ἀγγέλων, καὶ μᾶς ξυπνοῦν τὸ αἶσθημα, πού μᾶς χαρίζει μιὰ ὡμορφὴ καλοκαιρινὴ νύκτα, ὅταν ὁ οὐρανὸς εἶναι κατάσπαρτος καὶ κατάφωτος ἀπὸ λαμπρὰ ἄστρα.

Ἀπὸ τὸ βιβλίον αὐτὸ αἰχμαλωτίζεται τὸ πνεῦμα μας. Καὶ ἡ ψυχὴ πού βυθίζεται στὴν ἀνάγνωσή του ποτὲ τῆς δὲν θὰ γνωρίσῃ φόβον ἢ κίνδυνον. Ὁ Θεὸς γίνεται φίλος μας. Καὶ πατέρας μας. Καὶ πραγματικὸς Θεὸς μας. Μία μητέρα ποτὲ τῆς δὲν γνοιάζεται περισσότερο γιὰ τὸ παιδί τῆς πού θηλάζει. Καὶ μιὰ ψυχὴ πού τὴν ἐκυρίευσεν ἡ ἀγάπη τοῦ Εὐαγγελίου δὲν ἀνῆκει πλέον στὸν ἑαυτὸ τῆς. Ἀλλὰ τὴν κατέχει ὁ Θεός. Αὐτὸς διευθύνει καὶ τὴ σκέψη τῆς καὶ τὴ δύναμή τῆς. Καὶ εἶναι δική του ἡ ψυχὴ αὐτή. Πόσο μεγάλη ἀπόδειξη εἶναι αὐτό, γιὰ τὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ! Καὶ στὴν ἀπόλυτην ὁμως αὐτὴ κυριαρχία του, ἕνας καὶ μοναδικὸς εἶναι ὁ σκοπὸς του. Ἡ τελειοποίησις τοῦ ἀτόμου. Ἡ καθαρότητις τῆς συνείδησις. Καὶ ἡ ταῦτιση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν ἀλήθειαν καὶ μὲ τὴν ἀγιότητα τῆς ζωῆς.

Τέλος—κι' αὐτὸ εἶναι ἡ τελευταία μου ἀπόδειξις—πῶς ἔμπορεῖ

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΝΟΣ ΑΝΑΧΩΡΗΤΟΥ

ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ

Ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀναμφισβήτητα τὸ καταπληκτικώτερο γεγονός καὶ τὸ κέντρο τῆς ἱστορικῆς ζωῆς τοῦ Κόσμου.

Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ δεύτερο πρόσωπο τῆς ἁγίας Τριάδος, ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἐντύθη μετὰ σὰρκα, ὅπως ἡμεῖς· καὶ ἐγεννήθη ταπεινὰ καὶ ἀθόρυβα μέσα σὲ μιὰ φάτνη ἀλόγων. Κι' ὅπως, μετὰ μιὰν ὑπέροχη εἰκόνα, τὸ προεμήνυσεν ὁ προφήτης Γεδεών, κατέβηκε ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς «ὡς ὑετὸς ἐν πόκι». Σὰν τῆ δροσιά δηλαδή, ποὺ κρυφογλυστράει τὶς σιωπηλὲς νύκτες ἀπὸ ψηλά, καὶ τὴν Αὐγὴ βλέπομε τοὺς μαργαριταρένιους τῆς θρόμβους νὰ στολίζουνε τ' ἀνθισμένα κλώνια καὶ τὰ πράσινα φυλλώματα.

*

Τὸ ὕψιστο αὐτὸ γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ κόσμου γεγονός ἐπραγματοποιήθηκεν ἐδῶ καὶ δυὸ χιλιάδες χρόνια, ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Αὐγούστου. Καὶ εἶναι καταπληκτικὸ καὶ χωρὶς τὴν πίστη ἀδιαχώρητο στὸ φτωχικὸ μας λογικόν. Κι' ὄντως, τὸ «Μυστήριον τῶν Μυσηρίων».

*

Γιατὶ δὲν σημαίνει τίποτε ἄλλο, παρὰ ὅτι τὸ "Ἄπειρο ἐγένηκε

ἓνας ἄνθρωπος νὰ συλλάβῃ μετὰ τὸ νοῦ του καὶ νὰ πραγματοποιήσῃ ἓνα τόσο τεράστιο σχέδιο; Κι' ὄχι μονάχα νὰ ἰσχυρισθῇ πὼς εἶναι Θεός, ἀλλὰ καὶ νὰ κατορθώσῃ νὰ τὸν προσκυνήσῃ ὅλος ὁ Κόσμος;

Ὁ Χριστὸς μονάχα εἶναι ποὺ τὸ ἐτόλμησε αὐτό. Αὐτὸς μονάχα εἶπε, καθαρὰ καὶ ξάστερα, «εἶμαι Θεός» Δὲν εἶπε «εἶμαι ἓνας Θεός» ἢ ὅτι «ὑπάρχουν Θεοί».

Ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει κανέναν ἄλλο, ποὺ νὰ πῆρε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὅπως ὁ Χριστὸς, στὴν ἀπόλυτη του ἔννοια. Ἡ μυθολογία δὲν μᾶς λέει, ὅτι ὁ Δίας καὶ οἱ ἄλλοι Θεοὶ ἔδωκαν στὸν ἑαυτό τους τὴν ιδιότητα τῆς Θεότητος. Αὐτὸ θὰ ἦταν μιὰ ὑπερβολικὴ ὑπερηφάνεια, μιὰ ἀηδέστατη μαωρία, καὶ κάτι τὸ τερατώδες. Κάποιοι μεταγενέστεροι ἐτόλμησαν νὰ τὸ κάνουν αὐτό. Καὶ ὅταν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εἶπε τὸν ἑαυτό του παιδί τοῦ Δία, ὅλη ἡ Ἑλλάδα ἐγελοῦσε γιὰ τὴν ἐλαφρότητα του αὐτῆ. Ἐπίσης οἱ Ῥωμαῖοι ποτὲ τους δὲν ἐπῆραν στὰ σοβαρὰ τὴν ἀποθέωση τῶν Αὐτοκρατόρων τους. Ὁ δὲ Μωάμεθ κι' ὁ Κομφούκιος, ἰσχυρίσθηκαν, πὼς εἶναι ἀπλῶς ἀντιπρόσωποι τῆς Θεότητος.

W.

πεπερασμένο και ἐγκόσμιο. Τὸ ἀπρόσωπον ἐπῆρε προσωπικότητα, καὶ τὸ ἀνεξερευνήτων, ἐγένηκε ψηλαφητό. Τὸ ἄχρονον, τὸ ἀναρχον, καὶ τὸ αἰώνιον, ἐντύθηκε μιὰ συγκεκριμένη στιγμή, τοῦ χρόνου. Καὶ τὸ ἄπλαστο καὶ τὸ ἄμορφο, ἐπῆρε μορφή, ὅπως τὸ κύμα στὸν Ὠκεανό, τὸ δένδρο στὰ δάση, κι' ὅπως τὸ καθεὶ πού ἀνασαινει καὶ βαδίζει ἐπάνω στὴ γῆ. Κι' ἔτσι τὸ ἀπόλυτο καὶ τὸ παντοδύναμο, ὑποτάχθηκε στὴν ἀναγκαιότητα καὶ τῇ φθορά. Καὶ ἡ φλογόμενη καὶ ἀεικίνητη ἄβυσσος τοῦ πνεύματος, ἐφανερώθηκε σὰν καιρικός ἥλιος στὸν ἱστορικὸν ὀρίζοντα, κι' ἀκτινοβόλησε στὸν κόσμον μὰς αὐτὸν μιὰ νέα ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ ζωή.

*

Καὶ ἀπὸ τότε μιὰ ἐφτάκρουνη κι' ἀστειρευτὴ πηγὴ ἐλευθερίας ἀνάβρυσε γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ ἓνα ἀνέκφραστο βάθος, γιὰτὶ ἐβεβαιώθηκε πὼς φέρνει μέσα του τὴν θείαν εἰκόνα τοῦ Δημιουργοῦ, τῆς ἐλευθερίας Του, καὶ τῆς δημιουργικῆς του Δύναμης. Καὶ ὑψώθηκεν ὡς ὑπέρτατη καὶ αὐτόνομη ἀξία τῆς Δημιουργίας, γιὰτὶ ὁ σελαγισμὸς τοῦ ἄστρου τῆς Βηθλεὲμ τοῦ ἀποκάλυψε πὼς ἡ ὑπαρξὴ του ἀναπαύεται στοὺς κόλπους τοῦ Αἰωνίου, σχετίζεται μὲ τὴ θεία ζωή, καὶ πὼς ἀποτελεῖ τὸ νόημα καὶ τὸ σκοπὸ τοῦ κόσμου.

*

Καὶ σὰν τοὺς νυκιοπόρους Μάγους, κάθε ψυχὴ ἀναζητεῖ καὶ ὁδοιπορεῖ ἀπὸ τότε πρὸς τὴ φτωχικὴ φάνη, πού ἐγένηκε τὸ λίκνο τοῦ Χριστοῦ, κι' ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἀκούεται ἡ λυτρωτικὴ του θύα φωνή. «Δεῦτε πρὸς με πάντες, οἱ καταπεπονημένοι καὶ γὰρ ἀναπαύσθε ὑμᾶς». «Εγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή.» «Ὁ Θεὸς πνεῦμά ἐστι...» Καὶ «ἀγάπη ἐστίν». «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».

Καὶ γίνεται, ἔτσι, κάθε χριστιανὸς «συνεργὸς» τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ γιὰ τὸν ἐρχομὸ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐπάνω στὴν γῆ μὰς αὐτῇ. Κι' ὅπως μέσα στὰ ἔγκατα τῆς Γῆς μετασχηματίζεται ὁ μαῦρος καὶ σκοτεινὸς ἄνθρακας σὲ διαμάντι, ἔτσι καὶ ἡ χωματένια μὰς φύση γίνεται λαμπρὴ καὶ φωτεινὴ, ὅταν καταλαμφθῇ ἀπὸ τὸ αἶδιον φῶς πού ἀκτινοβολεῖ ἡ Θεότῳττά του.

*

Τῇ φωνῇ αὐτῇ πρῶτος τὴν ἐνωτίσθηκε ὁ φωτεινὸς Ἑλληνικὸς στοχασμὸς, πού στὴν πολεμικὴν ἀέννηα στρατεία του γιὰ τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας εἶχε στρατοπεδέψει καὶ κάτω ἀπὸ τὴν οὐρανὸ τῆς Ἰουδαίας.

Κι' ὅταν τὸ πνεῦμα τοῦ Κακοῦ, πυρίπνοο καὶ βρυχώμενο, ἐξήτησε νὰ τὴν καταπνίξῃ στὸ Γολγοθᾶ, μὲ τὰ ἄνομα χέρια τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Γραμματέων, τὴν ἔκλεισε στὴν καρδιά του καὶ

στά θεοφόρα του στήθη· και τὴν ἔφερε ἐδῶ στὴ φωτόλουστη αὐτὴ γῆ μας. Καὶ τὴν ἔστησε—λάβαρα ἱερὸ Σωτηρίας— ἐπάνω στὴν ὑψηλότερη κορφή τοῦ κόσμου ὅλου, τὸν Ἄρειο Πάγο. Ποῦ εἶχε γίνεи τὸ θρονὶ τῆς ἀνθρώπινης Δικαιοσύνης.

*

Καὶ φρουρός τῆς ἀκοίμητος τῆ διαφεντεύει—αἰῶνες τώρα ἀπὸ τότες—μὲ τὸ δόρυ καὶ τὴν ἀσπίδα τῆς Ἀθηνᾶς. Καὶ μὲ τὰ «ἐκηβόλα βέλη», ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἱερὴ λύρα τοῦ Ἀπόλλωνα.

Κι' ἀπὸ ἐκεῖ συντροφευμένη ἀχώριστα μὲ τὸν ἑλληνικὸ μουσικὸ λόγο τὴν ἐτάξιζε σ' ὀλάκαιρη τῆ Γῆ, κι' ὡς τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης. Κι' ἐγένηκεν ἔτσι ἡ Ἑλληνικὴ καρδιὰ ἡ καιούργια φάτνη τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ πρὸς αὐτὴν—ἀναζητώντας τον—θὰ ὀδοιπορῆ πάντα τῆς, εὐλαβικὴ προσκυνήτρια, ἡ πολύμοχθη μυρμηγκιά τῶν ἀνθρώπων.....

*

Τῆ φωνὴν αὐτῆ, τὸ πνεῦμα τοῦ Κακοῦ καὶ τῶν μαύρων του ἀβύσσων ἀγωνίζεται νὰ τῆ σβύσῃ καὶ πάλι στὶς ἡμέρες μας αὐτές. Καὶ σὰν ποταμίσια λασπερὴ κατεβασιὰ μάχεται νὰ τὴν κατασκευάσῃ, μὲ τὸ σαρμὸ τῆς ὕλοφροσύνης, χρησιμοποιώντας τὸ μοιραῖο θάμπωμα καὶ σάστισμα τοῦ νοῦ ἀπὸ τὸ λαμπρόφωτο ξάστραμμα ἐμπρὸς του τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας. Κι' ὀλοένα κι' ἀνηφορίζει τὸ μαῦρο ρέμμα τῆς ἀπιστίας. Κι' ὀλοένα ἀπλώνεται γύρω μας ἡ πανώλεθρη φωτιά τῆς. Ποῦ λέει μὲν καὶ διακηρύσσει θρασύστομα πῶς θὰ καθάρισῃ τὴ γῆ ἀπὸ τὴν πρόληψη τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι, πῶς ἂν μείνῃ ἀνεμπόδιστη, θ' ἀφανίσῃ τὴν Οἰκουμένην.

*

Ὁ ἀγώνας εἶναι δύσκολος καὶ φοβερός. Καὶ ὁ ρυθμὸς τῆς ἀντίστασης ὀκνός—ἀλλοίμονον—καὶ βραδυκίνητος. Κι' ὅμως, δὲν ὑπάρχει χειρότερον ἔγκλημα γιὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ τὴν ἀντίθεση αὐτῆ καὶ ἀντίχριστη λύσσα, ποῦ ἔχει ξεσπάσει τριγύρω μας· κι' ἀπὸ τὴν φρενιασμένη προσπάθεια, νὰ διαστρεβλωθῇ καὶ νὰ ἐκλογικευθῇ, παραμορφούμενη ἐντελῶς, ἡ ἱστορικὴ πραγματικότητα τῆς θείας Γέννησης τοῦ Χριστοῦ.

*

Καὶ κανεὶς βέβαια δὲν ἀμφισβητεῖ τὸ μεγαλεῖο ποῦ ἔχει ἡ σύγχρονη ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, καὶ ἡ πολύμοχθη προσπάθεια

τῆς ἐποχῆς μας, πού ἀγωνίζεται νά ξεσκεπάσῃ τὰ μυστικά τῆς φύσης, γιά νά τὰ θέσῃ στήν ὑπηρεσία τοῦ ἀνθρώπου.

Πάντα ἡ προσπάθεια αὐτή δὲν ἔλειψε. Καί πάντα ἐκίνησε τὸ θαυμασμό του. Καί δὲν ἔχουμε παρά νά θυμηθοῦμε τὸ περίφημο χορικό τοῦ ἀρχαίου Σοφοκλῆ «πολλά τὰ δεινά, καί οὐδὲν ἀνθρώπου δεινότερον πέλει....»

*

Εἶναι ὅμως δυστυχῶς βέβαιο, πὼς τείνει σήμερα νά δημιουργηθῇ μέσα στήν κοινωνία μιὰ νέα πίστη. Ἡ ἐπιστημονικὴ λεγόμενη πίστη. Καί πὼς στὸ εἶδωλό της προσφέρονται ἀδίστακτα ὡς θυσία, αἰώνιες ἀξίες, καί σχεδὸν ὅλη ἡ παλαιὰ πλαστικὴ μορφή τῆς ζωῆς. Στὰ κομμουνιστικά δὲ κράτη ἡ πίστη αὐτὴ ἀγωνίζεται ἀπροκάλυπτα ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ, καί ζητᾷ νά θεμελιώσῃ τὸν κόσμον, χωρὶς τὸ Θεό.

Κι' ἔτσι, ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καί γνώση ἐκφυλίζονται κάθε ἡμέρα ἐκεῖ σ' ἓνα στεῖρο καὶ ἄδροσο δογματισμό, πού προσαρμύζει τοὺς σκοπούς του, ὅχι στήν ἠθικὴν ἀνύψωση καί τὰ ιδεώδη τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, ἀλλὰ στήν ὕλη. Καί χρησιμοποιεῖ τὴν ἐφευρετικότητά του στὸ νά βρίσκῃ διαρκῶς νέα ὄπλα, γιά τὸν ὁμαδικὸ ἀφανισμό τοῦ Κόσμου.

*

Κι' ἓνας φόβος, ὀλοένα καί περισσότερος, ἀπλώνει τὰ μαῦρα του φτερά ἐπάνω ἀπὸ τὴ γῆ μας. Κι' ὅσο θολώνουν, κι' ὅσο στενεύουν οἱ πνευματικοὶ ὀρίζοντες, τόσο μουδιάζουν καί τόσο χαμπετοῦν καί χαμοσέρονται τὰ φτερά τοῦ πνεύματος. Καί ὁ τρόμος ἐντείνεται μέσα στὶς ψυχές. Γιατί ὅπου ἁμαρτία, ἐκεῖ καί ὁ τρόμος τῆς ὑψηλῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ὅσο διάστροφη καί νᾶναι ἡ βούλησή μας, ποτέ μας δὲν θὰ τὸ καταρθώσωμε νά σβύσωμε στὰ τρίσβαθα τοῦ ὑποσυνειδήτου μας τὰ ἔχνη τῆς θείας Παρουσίας. Ἀλλὰ πάντα θὰ θαμποχαράζει μέσα μας τὸ μυστήριο τῆς θείας ζωῆς. Καί θὰ νοσταλγοῦμε τὴν Ἐδέμ ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἐξωρισθήκαμε· καί πού γι' αὐτὸ ἐγεννήθηκε ὁ Χριστός· γιά νά μᾶς ὀδηγήσῃ ξανά ἐκεῖ. Κι' ἄλλος δρόμος πρὸς αὐτὴν, δὲν ὑπάρχει, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Χριστὸ καί τὸ Εὐαγγέλιό του.

ΑΝΘΙΜΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Ἐν ἔτος ἀκόμη μέσα εἰς τὴν ζωὴν μας μετρᾷ τὰς τελευταίας ἡμέρας του. Ἐν ἐπὶ πλέον ἔτος, ἀπὸ τὰ ὀλίγα ἢ περισσότερα ποῦ ἀριθμῆι ἡ ζωὴ μας, κλείνει τὰς τελευταίας σελίδας του. Ἐν ἔτος ἀκόμη προστίθεται εἰς τὰ ἔτη τῆς ζωῆς μας. Ἡ διάρκεια ὅμως τῆς ζωῆς μας ὀλιγοστεύει κατὰ ἓν ὀλόκληρον ἔτος.

Τώρα, λοιπόν, εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους, ἡμεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Ἄρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας ἐνεπιστεύθη τὸ μέγα χάρισμα καὶ τὴν τρομερὰν εὐθύνην τῆς Ἱερωσύνης, ἀξίζει καὶ ἐπιβάλλεται περισσότερο ἀπὸ ὅλους νὰ περισυλλεγῶμεν. Ὀλίγη ὥρα περισυλλογῆς καὶ αὐτοξετάσεως εἶναι ἀπαραίτητος καὶ πολῦτιμος, προκειμένου νὰ ἀνακρίνωμεν ἑαυτοὺς, διὰ νὰ βαθμολογήσωμεν τὸ ἔργον μας καὶ τὴν διαχείρισίν μας κατὰ τὸ λήγον ἔτος.

Εἶμεθα «οἰκονόμοι μυστηρίων Θεοῦ» καὶ παρὰ τοῦ οἰκονόμου διαχειριστοῦ ἐπόμενον εἶναι νὰ ζητῆται «ὁ λόγος τῆς οἰκονομίας αὐτοῦ». Σωτήριον διὰ τοῦτο εἶναι καὶ ὠφέλιμον νὰ ἐξετάσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας διὰ νὰ διαπιστώσωμεν, ἕαν καὶ κατὰ πόσον, κατὰ τὸ ἔτος ποῦ φεύγει, ἐδείχθημεν πιστοὶ οἰκονόμοι καὶ διαχειρισταὶ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου.

Πόσον μᾶς διαφεύγει πολλάκις ἡ μεγάλη αὐτὴ ἀλήθεια. Ζῶμεν ὡς Ἱερεῖς, ἐκτελοῦμεν τὰ λατρευτικὰ μας καθήκοντα, συμπεριφερόμεθα πρὸς τοὺς πιστοὺς πολλάκις ὄχι ὡς οἰκονόμοι καὶ διαχειρισταὶ, ἀλλ' ὡς ἰδιοκτῆται τῆς θείας χάριτος, διαθέτοντες αὐτὴν κατ' ἀρέσκειαν καὶ βούλησιν, ἐνίοτε μάλιστα καὶ εἰς μόνον τὸ ὑλικὸν κέρδος ἀποβλέποντες. Ἄθετοῦμεν οὕτω τὴν θεόπνευστον ἀποστολικὴν παραγγελίαν: «Ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστικῶς ἀλλ' ἐκουσίως, μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμίνου» (Α' Πέτρ. ε' 2-3). Οὐχὶ δὲ σπανίως δεικνύμεθα δοῦλοι ράθυμοι καὶ ὀκνηροί, ἐπιτελοῦντες τὸ ὕψιστον καὶ μοναδικὸν ἔργον μας ἐν ἀμελείᾳ, ἀδιαφοροῦντες καὶ βαρυνόμενοι νὰ κοπιᾶσωμεν διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν «ὑπὲρ ὧν Χριστὸς ἀπέθανε».

Δι' ἓνα λειτουργὸν τοῦ Ἁγιωτάτου Θυσιαστηρίου καὶ ποιμένα ψυχῶν εἶναι ἀναμφισβητήτως ἀναγκαία ἡ καθημερινὴ αὐτοξετάσις καὶ ὁ αὐτοέλεγχος. Τούλάχιστον ὅμως ἡ λήξις τοῦ ἔτους παρέχει πολῦτιμον πρὸς τοῦτο εὐκαιρίαν, δεδομένου ὅτι μᾶς ὑπενθυμίζει ἐντονώτερον τὸ—ἀγνώστου εἰς ἡμᾶς χρόνου—τέλος τοῦ βίου μας, ὅστις θὰ παρουσιασθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου τοῦ Ἀμπελώνος, Ὅστις καὶ θὰ ἐκζητήσῃ παρ' ἡμῶν ἀπόδοσιν λογαριασμοῦ τῆς διαχείρισέως μας.

Ἐνῶ, λοιπόν, κλείομεν καὶ τὸ βιβλίον τοῦ 1958, ἃς σκεφθῆ ὁ καθείς ἐξ ἡμῶν: Ποίαν εἰκόνα ἐνεφάνισεν ἡ διαχειρισίς μου κατὰ τὸ λῆγον ἔτος; Κλείω τὸ 1958 μὲ ἐνεργητικὸν ἢ παθητικόν; Τί ἔχω νὰ παρουσιάσω εἰς τὸ βλέμμα τοῦ Κυρίου; Ποία ἄραγε θὰ εἶναι ἡ κρίσις Του διὰ τὴν διαχειρίσιν μου; Εὐμενῆς ἢ δυσμενῆς;

Μετὰ δὲ τὸν ἀπολογισμὸν τοῦτον, ἃς ζητήσωμεν τὴν συγγνώμην τοῦ Κυρίου διὰ τὰς ἑλλείψεις, τὰς παραλείψεις, τὴν ἀδιαφορίαν μας. Ἄς ἀνανεώσωμεν τὰς ἀποφάσεις μας καὶ ἃς ζητήσωμεν τὴν βοήθειάν Του, διὰ νὰ καλύψωμε τὰ ἐλλείμματα καὶ ἐπανορθώσωμε τὰ σφάλματα.

Ἄνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἃς ἤχοῦν ζωηρῶς εἰς τὰ ὦτα τῆς ψυχῆς μας οἱ λόγοι τῆς αὐστηρᾶς καὶ φοβερᾶς προειδοποιήσεως τοῦ Κυρίου: «Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δούλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, χρονίζει ὁ κύριός μου μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι, ἤξει ὁ Κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει.» (Λουκ. ιβ' 45-46)

Καὶ θερμῆ ἃς εἶναι πρὸς Αὐτὸν ἡ δέησίς μας, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου ἔτους: Κύριε, ἄφες ἡμᾶς καὶ τοῦτο τὸ ἔτος καὶ ἀνάδειξόν μας πιστοὺς καὶ εὐσυνειδήτους οἰκονόμους τῆς χάριτός Σου, ὥστε ὅταν ἐπιστῆ ἡ στιγμή τῆς ἀποδόσεως εἰς Σὲ τοῦ τελικοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς οἰκονομίας μας, νὰ λάβωμεν τὸν μισθὸν τῶν πιστῶν καὶ φρονίμων οἰκονόμων καὶ νὰ ἀκούσωμεν τῆς μακαρίας φωνῆς· «εἰσελθε, δούλε, εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου».-

Δεκέμβριος 1958

Ἄρχιμ. Ἱγνάτιος Πουλουπάτης

Ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας
καὶ ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν τὸ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1959

(Συνταχθὲν ὑπὸ Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς)

Περιέχει: Πλὴν τῆς συνήθους ἡμερολογιακῆς ὕλης, τὴν τυπικὴν διάταξιν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ ἀκριβῆ ἐκθεσιν τῆς διοργανώσεως καὶ τῆς δραστηριότητος τῶν τε Πρεσβυγενῶν Πατριαρχειῶν καὶ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, εἰδικώτερον δὲ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. (Σελίδες 320+α'-ις')

Τιμᾶται δρχ. 20.

Εἰς ὁμαδικὰς παραγγελίας παρέχεται ἐκπτώσις 10%.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Είς τὸ ὑπ' ἀριθ. Α' 213/25-11-1958 Φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 1020/25-11-1958 Πράξις τοῦ Ἵπουργικοῦ Συμβουλίου «Περὶ καθορισμοῦ ἀπὸ τῆς 1ης Ὀκτωβρίου 1958 τοῦ βασικοῦ μηνιαίου μισθοῦ καὶ λοιπῶν ἐπιδομάτων τῶν τακτικῶν δημοσίων ἐν γένει ὑπαλλήλων καὶ τῶν Στρατιωτικῶν». Εἰς τὴν παράγραφον 2 τοῦ ἀρθροῦ 5 τῆς ἐν λόγῳ Πράξεως ἀναφέροντα τὰ ἐξῆς: «Ὁ βασικὸς μηνιαίος μισθὸς καὶ τὰ ἐπιδόματα ἀκριβείας τῶν ἐφημεριῶν ὀρίζονται:

	Ἀπὸ 1.10.58	Ἀπὸ 1.10.59	Ἐπίδ.	Ἀκριβείας Α. Περ. Β. Περ.
Α'. κατηγορία	1530	1750	126	84
Β'. »	1220	1260	101	68
Γ'. »	1000	1020	82	55
Δ'. »	765	790	63	42

1) Οὕτω οἱ αἰδσα. Ἐφημέριοι ἀπὸ 1.10.1958 θὰ λαμβάνουν τὰς ἐξῆς ἀποδοχάς. Οἱ διαμένοντες εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης καὶ εἰς τὴν περιφέρειαν Θεσσαλονίκης (Α'. Περιφέρειας): Α' Κατηγορίας δρχ. 1530+126=1656 μηνιαίως. Β' Κατηγορίας δρχ. 1220+101=1321 μηνιαίως. Γ' Κατηγορίας δρχ. 1000+82=1082 μηνιαίως. Δ' Κατηγορίας δρχ. 765+63=828 μηνιαίως.

Οἱ τῶν αὐτῶν περιφερειῶν ἀπὸ 1.10.1959 θὰ λαμβάνουν τὰς ἐξῆς ἀποδοχάς: Α' Κατηγορίας δρχ. 1570+126=1696. Β' Κατηγορίας δρχ. 1260+101=1361. Γ' Κατηγορίας δρχ. 1020+82=1102. Δ' Κατηγορίας δρχ. 790+63=853.

2) Οἱ διαμένοντες εἰς τὰς λοιπὰς περιφέρειαις τοῦ Κράτους (Β' Περιφέρειαις), θὰ λαμβάνουν τὰς ἐξῆς ἀποδοχάς: Ἀπὸ 1-10-1958. Α' Κατηγορίας δρχ. 1530+84=1614 μηνιαίως. Β' Κατηγορίας δρχ. 1220+68=1288 μηνιαίως. Γ' Κατηγορίας δρχ. 1000+55=1055 μηνιαίως. Δ' Κατηγορίας δρχ. 765+42=807 μηνιαίως.

Οἱ τῶν αὐτῶν περιφερειῶν ἀπὸ 1-10-1959 θὰ λαμβάνουν τὰς ἐξῆς ἀποδοχάς: Α' Κατηγορίας δρχ. 1570+84=1654. Β' Κατηγορίας δρχ. 1260+68=1328. Γ' Κατηγορίας δρχ. 1020+55=1075. Δ' Κατηγορίας δρχ. 790+42=832.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω ποσὰ δέον νὰ προστεθῇ διὰ τοὺς ἔχοντας 10ετῆ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἀνεξαρτήτως περιφέρειαις τὸ ἐξῆς ἐπίδομα: Διὰ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Α' μισθολ. κατηγορίαν δρχ. 153, διὰ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Β. Κατηγορίαν δρχ. 122, διὰ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Γ' 100 καὶ διὰ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Δ' δρχ. 76.50.

Διὰ τοὺς ἔχοντας 15ετῆ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν, ἀνεξαρτήτως περιφέρειαις, προστίθεται ὡσαύτως τὸ ἐξῆς ἐπίδομα: Εἰς τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Α' Μισθ. Κατηγορίαν δρχ. 306, εἰς τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Β' τοιαύτων δρχ. 244, εἰς τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Γ' δρχ. 200 καὶ εἰς τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Δ' Μισθολ. Κατηγορίαν δρχ. 153.

Διὰ τοῦ ἑδαφ. β' τοῦ αὐτοῦ ἀρθροῦ ὀρίζεται ὅτι ἔχει ἐφαρμογὴν καὶ διὰ τοὺς Ἐφημέριους ἡ παράγραφος 4 τοῦ ἀρθροῦ 2 τῆς Ἵπουργικῆς Πράξεως, ἥτοι, ὅτι ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς Πράξεως (25-11-1958) οἱ διοριζόμενοι Ἐφημέριοι, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ὑπάλληλοι, θὰ λαμβάνουν τὸ ἐπίδομα ἀκριβείας τὸ προβλεπόμενον διὰ τὴν Β'. Περιφέρειαν, ἀνεξαρτήτως τοῦ τόπου εἰς τὸν ὁποῖον ὑπηρετοῦν, εἰς τὴν περιφέρειαν δηλαδὴ τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης ἢ τῆς Θεσσαλονίκης ἢ εἰς τὴν ὑπαίθρου. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς μετατιθεμένους εἰς τὴν Α' Περιφέρειαν ἐκ τῆς Β' τοιαύτης. Οὗτοι θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ λαμβάνουν τὸ ἐπίδομα, ὅπερ ἐλάμβανον καὶ εἰς τὴν ὑπαίθρου.

Α Λ Λ Η Λ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Πρεσβυτέραν Βιργινίαν Χρ. Μαυρογιάννη, Ἐλάτην Ἀρτης Δικαιοῦται ὁ ἠσφαλισμένος εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ἔξοδα κηδείας, ἐφ' ὅσον ὁ ὀνόματος τοῦ ἐφημερίου ἢ τῆς πρεσβυτέρας ἐπῆλθε μετὰ τὴν 10ην Μαΐου 1958. Πρὸς εἰσπραξίν τῶν ἐξόδων ἀπαιτοῦνται τὰ ἑξῆς δικαιολογητικά: 1) Αἰτήσις. 2) Ληξιαρχικὴ πράξις θανάτου. 3) Ὑπεύθυνος δήλωσις τοῦ δικαιοῦχου περὶ μὴ λήψεως ἐξόδων κηδείας παρὰ τοῦ Δημοσίου ἢ ἄλλου ταμείου. 4) Πιστοποιητικὸν οἰκογενειακῆς καταστάσεως τοῦ δικαιοῦχου, εἰς τὸ ὅποιον νὰ ἀναγράφεται ἡ πόλις ἢ τὸ χωρίον, εἰς τὸ ὅποιον κατῴκει μονίμως ὁ ἀποβιώσας. Τὰ ἔξοδα κηδείας διὰ τὸν ἀμέσως συνταξιούχον, ἐάν οὗτος κατοικῇ εἰς κομποπόλεις ἢ χωρία μέχρι 5.000 κατοίκων, ὀρίζονται εἰς τὸ ποσὸν μιᾶς καὶ ἡμισείας μηνιαίας συντάξεως, ἐάν δὲ κατοικῇ εἰς κομποπόλεις ἄνω τῶν 5.000 κατοίκων, εἰς τὸ ποσὸν τῶν δύο μηνιαίων συντάξεων. Διὰ τὴν ἔμμεσον συνταξιούχον σύζυγον τοῦ ἠσφαλισμένου ἐφημερίου καταβάλλεται τὸ ποσὸν τῆς μιᾶς μηνιαίας συντάξεως, ἀνεξαρτήτως τόπου κατοικίας. Ἐξοδα κηδείας καταβάλλονται μόνον διὰ τὸν θάνατον συνταξιούχου ἐφημερίου ἢ τῆς συζύγου του. — Ἰερέα Ὑπαίθρου. Παρακαλοῦμεν γράψατέ μας εἰς ποίαν κατηγορίαν μισθολογικὴν ἀνήκετε. Εἰς τὴν ἐπιστολήν σας ἀναγράφετε τὸ ἔτος τῆς γεννήσεώς σας (1882) καὶ τῆς χειροτονίας σας (Ἀπρίλιος 1937), παραλείψατε ὅμως τὴν ἀναγραφὴν τοῦ ὀνόματός σας. Ἡ νέα σας ἐπιστολὴ πλὴν τῶν αἰτουμένων στοιχείων δέον νὰ ἀναγράφῃ καὶ τὸ ὄνοματεπώνυμόν σας. Ἐάν θέλετε, ἢ ἀπάντησις εἰς τὸν «Ἐφημερίον», δύναται νὰ γίνῃ μετὰ ψευδώνυμον τῆς ἐκλογῆς σας. Εἰς ἀνωνύμους ἐπιστολάς δὲν ἀπαντῶμεν. — Ὑπαίθριον Ἰερέαν. Λυπούμεθα ἀλλὰ εἰς ἀνωνύμους ἐπιστολάς δὲν δίδομεν ἀπαντήσεις. Αἰδес. Ζήσην Ρουλιδην, Ἄνω Νεστόριον Καστορίας. Συνεπληρώσατε 35ετὴ ὑπηρεσίαν τὴν 31-12-1958. Ἐπομένως δύνασθε νὰ ἐξέλθετε τῆς ὑπηρεσίας τὴν 1-1-1959, ὅποτε θὰ λάβετε σύνταξιν, ἐάν μὲν εἴσθε τῆς Δ' κατηγορίας, 779 δραχμ., μηνιαίως καὶ ἐφ' ἅπαξ βοήθημα ἐν τῷ ταμείῳ Ἀρωγῆς δρχ. 9.660, ἐάν δὲ ἀνήκετε εἰς τὴν Γ' μισθολογικὴν κατηγορίαν, δραχμᾶς 855 μηνιαίως καὶ ἐφ' ἅπαξ βοήθημα 12.558. Ἐάν ἐξαγοράσατε καὶ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον διὰ τὴν συμπλήρωσιν 35 ἐτῶν συμμετοχῆς εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. (ὄχι ἐφημεριακῆς ὑπηρεσίας), ἡ σύνταξις θὰ εἶναι 882 δραχμαί, ἐάν εἴσθε τῆς Δ' μισθολογικῆς κατηγορίας, 1103 δραχμαί δὲ ἐάν εἴσθε τῆς Γ' Κατηγορίας. Διὰ τὴν ἐξαγορὰν τῆς προὔπηρεσίας θὰ ἀκολοθήσῃτε τὴν αὐτήν, ὡς καὶ πρότερον, διαδικασίαν. — Αἰδес. Παπα Σταύρου Παπαδημητρίου, Πύργον Κοιτίσης. Τὸ Τ.Α.Κ.Ε. δὲν χορηγεῖ μισθὸν, ἀλλὰ σύνταξιν. Ὑμεῖς δὲ δὲν εἴσθε συνταξιούχος, διὰ νὰ διακοπῇ ἡ σύνταξις σας ἀπὸ τὸ Τ.Α.Κ.Ε. Ὡς φαίνεται τὴν μεθοδσίαν σας δέχομε τὸ Δημοσίον Ταμεῖον. Σχετικῶς ζητήσατε πληροφορίας ἀπὸ τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν, εἰς τὴν ὅποιαν ἀνήκετε. — Αἰδес. Α. Τ. Κ. Παρακαλοῦμεν γράψατέ μας τὴν χρονολογίαν τῆς χειροτονίας σας καὶ τῆς γεννήσεώς σας. Ἄνευ τῶν στοιχείων αὐτῶν δὲν δύναμεθα νὰ σᾶς πληροφορήσωμεν. — Αἰδес. Ἱεράν Ὑπαίθρου Φθιώτιδος. Λυπούμεθα διότι εἰς ἀνωνύμους ἐπιστολάς δὲν ἀπαντῶμεν. Γράψατέ μας ἐκ νέου ἀναφέροντες καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς ταυτότητός σας. Ἐάν θέλετε νὰ χρησιμοποιήσετε ψευδώνυμον δύνασθε, ἐφ' ὅσον ὅμως γράψατε καὶ τὸ ὄνοματεπώνυμόν σας. — Αἰδес. Σπυρίδωνα Κοιλανίτην, Μηλιὴν Γρεβενῶν. Ἐχετε καταληφθῆ ὑπὸ τοῦ ὄριου ἡλικίας ἀπὸ τὰς 31-12-1956. Ἐπομένως τὰ διαυθέντα ἐν ὑπηρεσίᾳ ἀπὸ τῆς ὡς ἄνω ἡμερομηνίας ἔτη, δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς συντάξεως, ἀλλὰ μόνον τοῦ ἐφ' ἅπαξ. Ἐξερχόμενος τῆς ὑπηρεσίας θὰ λάβετε 734 δραχμᾶς μηνιαίως ὡς σύνταξιν καὶ 9.660 δραχμᾶς ὡς ἐφ' ἅπαξ βοήθημα

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Ζ' ΤΟΜΟΥ (1958)

Ο ΙΕΡΕΥΣ: Χρυσοστόμου, Οί περί 'Ιερωσύνης λόγοι. Μετάφρ. Θ. Κ. Σπεράντσα, Λόγος τρίτος (συνέχεια) 10, Λόγος τέταρτος 42, 82, 123, 150, 191, 224. Λόγος Πέμπτος 263, 291, 323. Λόγος Έκτος 365, 398, 433, 470, 494, 530, 558, 591. Πρεσβ. Γεωργίου Άγγελου, Τò μυστήριον τῆς 'Ιερωσύνης, 14, 49. Άρχιμ. Παντελ. Μπαρδάκου, Παρά τὸ πλευρὸν τοῦ ἀγωνιζομένου. — Χ., Άδελφικά Γράμματα, 396, 430, 460, 492, 529, 556, 589, 621, 652, 684, 719, 747, 783. — Άρχιμ. Γεωργίου Δελέγκα, 'Ιερατικὸν ἦθος σελ. 618.

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ: 'Ιερ. Ζάνου Γουγουτά, Ο Κλήρος ὡς ἀγρυπνοῦσα συνείδησις, σελ. 118. — Λάμπρου Α. Τσατσιοπούλου, 'Ο παππᾶς τοῦ χωριοῦ, σελ. 231. — Εὐάγ. Θεοδώρου, 'Η συμβολὴ τῶν 'Εφημερίων εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ χιλιασμοῦ καὶ τῶν ἄλλων ξένων προπαγαυδῶν, σελ. 322.

Ο Ι. ΚΛΗΡΟΣ: Μητρ. Μεσσηνίας Πολυκάρπου (†), 'Η 'Εκκλησία, ὁ Κλήρος καὶ ἡ κοινωνία, σελ. 425. — Βασ. 'Ηλιάδη, Οί 'Εφημέριοι τῶν ἀκριτικῶν περιοχῶν, σημαντικὸς παράγων τῆς Ἑλλ. ἐκδηλώσεως, σελ. 436. — Ἐπισκ. Άρκαδίας Τιμοθέου, Πνευματικὸς ἀνεφοδιασμός, σελ. 587. — Βασ. 'Ηλιάδη, Ἐκεῖ ὅπου ὁ Κλήρος στάθηκε πρωτοπόρος εἰς ἓνα σκληρὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐλευθερίας. 'Η ἱστορικὴ Μοσχόπολις, ἡ Κοριτσά καὶ τὸ Ἀργυρόκαστρο, σελ. 725.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ: Θεοδ. Κ. Σπεράντσα, 'Η σύγκλησις τῆς 'Ιεραρχίας, σελ. 713. — Άρχιμ. Ἰγνατίου Πουλουπάτη, εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους, σελ. 808.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ: Άναστ. Περαιτικοῦ, Τὸ ἀντίφωνον τοῦ Δ' ἤχου, σελ. 58. — Εὐάγγελου Θεοδώρου, 'Ο Λειτουργικὸς πλοῦτος τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, σελ. 145.

ΙΕΡΟΤΕΛΕΣΤΙΚΑ: Μητρ. πρ. Νευροκοπίου Γεωργίου (†), 'Ιεροτελεστικά, Τυπικά, Σχόλια, σελ. 116.

ΙΕΡΑ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ: Άρχιμ. Παντελ. Μπαρδάκου, Τὸ μυστήριον τῆς ἀναγεννήσεως, σελ. 33. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἄναζητητῆς ψυχῶν, σελ. 221. — Τοῦ αὐτοῦ, 'Η διὰ τοῦ Πνευματικοῦ ἄφεσις, σελ. 393. — Τοῦ αὐτοῦ, Αἱ προϋποθέσεις τῆς ἀφέσεως (Α'), σελ. 457, (Β'), σελ. 489. —

ἐκ τοῦ ταμεῖου Ἄρωγῆς. Τὴν ὀφειλὴν σας εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. θὰ σας τὴν γνωρίσωμεν βραδύτερον. — Αἰδεσ. Ν. Χ. Τ. Δημοσιεύομεν εἰς ἄλλην στήλην τοῦ παρόντος τὰς χορηγηθείσας εἰς τοὺς ἐφημερίους ἀυξήσεις. Σχετικῶς πρὸς τὸ ἐρώτημά σας θὰ σας ἀπαντήσωμεν εἰς προσεχῆς φύλλον τοῦ «Ἐφημερίου». Αἰδεσ. Ἰωάννην Χονδρογιάννην, Μεσολορίου. Ἐὰν ἔχετε τριακονταπενταετῆ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν δύνασθε νὰ λάβετε συντάξιν λόγῳ πολυετοῦς ὑπηρεσίας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι προτιμώτερον, δεδομένου ὅτι ἡ ἀπονομὴ συντάξεως ἀναπηρίας ἀπαιτεῖ μακρὰν διαδικασίαν. Καλὸν εἶναι νὰ μᾶς γράψετε τὸ ἔτος γεννήσεως σας, τὴν χρονολογίαν τῆς χειροτονίας σας, ὡς καὶ τὴν κατηγορίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκετε διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ σας ἀπαντήσωμεν λεπτομερῶς.

Τοῦ αὐτοῦ, Οἱ κίνδυνοι τοῦ Πνευματικοῦ, σελ. 649.— Τοῦ αὐτοῦ, Οἱ κίνδυνοι καὶ ἡ ἀντιμετώπισις αὐτῶν, σελ. 682.— Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Πνευματικὸς καὶ ἡ ζωὴ του, σ. 745.— Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἐσωτερικότης τοῦ Πνευματικοῦ, σελ. 781, — Ἀρχιμ. Γεώργιος Χ. Δελέγκας, Ὁ Ἱερεὺς ἐξομολογούμενος, σελ. 289.

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ: Β. Μ. Σκέψεις γιὰ τὸ Θεῖο Κήρυγμα, σελ. 236.

ΚΗΡΥΚΤΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ: Βασ. Μουστάκη, Κήρυγματα εἰς τὰ Εὐαγγελικά ἀναγνώσματα τῶν Κυριακῶν τοῦ ἔτους 1958. Κυριακὴ 19 Ἰανουαρίου (Β' Λουκᾶ), σελ. 20. Κυριακὴ 26 Ἰανουαρίου (ΙΕ' Λουκᾶ), σελ. 23. Κυριακὴ 2 Φεβρουαρίου (Τελώνου καὶ Φαρισαίου), σελ. 25. Κυριακὴ 9 Φεβρουαρίου (τοῦ Ἀσώτου), σελ. 59. Κυριακὴ 16 Φεβρουαρίου (Ἀπόκρεω), σελ. 61. Κυριακὴ 23 Φεβρουαρίου (Τυροφάγου), σελ. 102. Κυριακὴ 2 Μαρτίου (Ὁρθοδοξίας), σελ. 104. Κυριακὴ 9 Μαρτίου (Β' Νηστειῶν), σελ. 135. Κυριακὴ 16 Μαρτίου (Σταυροπροσκυνήσεως), σελ. 137. Κυριακὴ 23 Μαρτίου (Δ' Νηστειῶν), σελ. 172. Κυριακὴ 30 Μαρτίου (Ε' Νηστειῶν), σελ. 175. Κυριακὴ 6 Ἀπριλίου (τῶν Βαίῶν), σελ. 177. Ὁμιλία στὴν ἀμαρτωλὴ γυναῖκα τοῦ ἔλειψε μὲ μῦθον τὸν Κύριον (Μεγάλῃ Τρίτῃ, βράδου), σελ. 206. Ὁμιλία στὴν Ἀποκαθίλωση τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ (Μεγάλῃ Παρασκευῇ πρωΐ, στὸν Ἑσπερινό), σελ. 208. Κυριακὴ 13 Ἀπριλίου (Πάσχα) σελ. 211. Κυριακὴ 20 Ἀπριλίου (τοῦ Θωμᾶ), σελ. 241. Κυριακὴ 27 Ἀπριλίου (τῶν Μυροφόρων), σελ. 243. Κυριακὴ 4 Μαΐου (τοῦ Παραλύτου), σελ. 245. Κυριακὴ 11 Μαΐου (τῆς Σαμαρείτιδος), σελ. 279. Κυριακὴ 18 Μαΐου (τοῦ Τυφλοῦ), σελ. 281. Κυριακὴ 25 Μαΐου (τῶν Πατέρων), σελ. 283. Κυριακὴ 1 Ἰουνίου (τῆς Πεντηκοστῆς), σελ. 308. Κυριακὴ 8 Ἰουνίου (Ἁγ. Πάντων), σελ. 310. Κυριακὴ 15 Ἰουνίου (Β' Ματθαίου), σελ. 312. Κυριακὴ 22 Ἰουνίου (Γ' Ματθαίου), σελ. 352. Κυριακὴ 29 Ἰουνίου (Δ' Ματθαίου), σελ. 355. Κυριακὴ 29 Ἰουνίου (Πέτρου καὶ Παύλου), σελ. 381. Κυριακὴ 6 Ἰουλίου (Ε' Ματθαίου), σελ. 383. Κυριακὴ 13 Ἰουλίου (Πατέρων Δ' Οἰκ. Συνόδου), σελ. 385. Κυριακὴ 13 Ἰουλίου (ΣΤ' Ματθαίου), σελ. 417. Κυριακὴ 20 Ἰουλίου (Ζ' Ματθαίου), σελ. 419. Κυριακὴ 27 Ἰουλίου (Η' Ματθαίου), σελ. 421. Κυριακὴ 3 Αὐγούστου (Θ' Ματθαίου), σελ. 449. Κυριακὴ 10 Αὐγούστου (Ι' Ματθαίου), σελ. 451. Κυριακὴ 17 Αὐγούστου (ΙΑ' Ματθαίου), σελ. 479. Κυριακὴ 24 Αὐγούστου (ΙΒ' Ματθαίου), σελ. 481. Κυριακὴ 31 Αὐγούστου (ΙΓ' Ματθαίου), σελ. 484. Κυριακὴ 1Δ' Ματθαίου, σελ. 510. Κυριακὴ (ΙΕ' Ματθαίου), σελ. 512. Κυριακὴ (ΙΣΤ' Ματθαίου), σελ. 514. Κυριακὴ ΙΖ' Ματθαίου, σελ. 515. Κυριακὴ 7 Σεπτεμβρίου (πρὸ τῆς Ὑψώσεως), σελ. 546. Κυριακὴ 14 Σεπτεμβρίου (τῆς Ὑψώσεως), σελ. 548. Κυριακὴ 21 Σεπτεμβρίου (μετὰ τὴν Ὑψωσιν), σελ. 575. Κυριακὴ 28 Σεπτεμβρίου (Α' Λουκᾶ) σελ. 578. Κυριακὴ 5 Ὀκτωβρίου (Β' Λουκᾶ), σελ. 610. Κυριακὴ 12 Ὀκτωβρίου (Πατέρων, Δ' Λουκᾶ), σελ. 612. Κυριακὴ 19 Ὀκτωβρίου (Γ' Λουκᾶ), σελ. 638. Κυριακὴ 26 Ὀκτωβρίου (ΣΤ' Λουκᾶ), σελ. 641. Κυριακὴ 2 Νοεμβρίου (Ε' Λουκᾶ), σελ. 671. Κυριακὴ 9 Νοεμβρίου (Ζ' Λουκᾶ), σελ. 673. Θ' Κυριακὴ Λουκᾶ, σελ. 702. ΙΓ' Κυριακὴ Λουκᾶ, σελ. 705. ΙΔ' Κυριακὴ Λουκᾶ, σελ. 707. Κυριακὴ 23 Νοεμβρίου (Η' Λουκᾶ), σελ. 737. Κυριακὴ 7 Δεκεμβρίου (Ι' Λουκᾶ), σελ. 739. Κυριακὴ 14 Δεκεμβρίου (ΙΑ' Λουκᾶ), σελ. 764. Κυριακὴ 21 Δεκεμβρίου (πρὸ Χριστοῦ Γεννήσεως), σελ. 766. Κυριακὴ 28 Δεκεμβρίου (μετὰ τὴν Χριστοῦ Γέννησιν), σελ. 768. Τέλος τοῦ Κυριακοδρομίου.— Ἡ. Μηνιάτῃ (†), Εἰς τὴν Κυριακὴν πρὶν ἀπὸ τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, σελ. 795.

ΕΠΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΑ: Θ. Κ. Σπεράντσα. Ἄς τὸ εὐχρηθῶμεν, σελ. 3.— Τοῦ αὐτοῦ, Ἄς ἐντείνουν τὰς προσπάθειάς των, σελ. 585.—

Τοῦ αὐτοῦ, Νεοφύτου μοναχοῦ τοῦ Ἐγκλείστου περὶ ὑπομονῆς, σελ. 721.— Ἀνθίμου Θεολογίτη, Ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιον ἐνὸς ἀναχωρητοῦ. Ἄς προσέχουμι πολὺ, σελ. 17,55. Οἱ μῦθοι, σελ. 88, 130. Οἱ ἅγιοι Ναοί, σελ. 160,200. Νέα συνείδησις, σελ. 233, 298. Ἀναδρομὴ στὰ περασμένα, σελ. 373, 407. Τὰ νησιώτικα πανηγύρια, σελ. 438, 475. Τὰ μοναστήρια, σελ. 502, 539. Θεοφάνης Καρύκης ὁ ἐξ Ἀθηνῶν, σελ. 565, 598. Πνεῦμα καὶ Τέχνη, σελ. 635,663. Ἡ ἅγια καὶ ἱσαπόστολη Θέκλα, σελ. 696, 729. Φθινοπωρινοὶ στοχασμοί, σελ. 761. Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Λειμών» τοῦ Ἰωάν. Μόσχου (Μετάφρ. Θεοδ. Κ. Σπεράντσα), σελ. 623,654,687, 749,789.— Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Γιά τὴν ἀνὸρθωσι τοῦ παραστρατημένου παιδιοῦ, σελ. 78.— Βασ. Ἡλιάδης, Ἡ προστασία τοῦ παιδιοῦ χριστιανικὴ ἐπιταγὴ καὶ ὑποχρέωσις φυλετικὴ καὶ κοινωνικὴ, σελ. 80.— Χαρ. Σ. Χρυσάφι, Ὑμνος στὴν καλὴ μητέρα, σελ. 90.— Μητρ. Παρამυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Τίτου, Ἡ προσκύνησις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, σελ. 186.— Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἀναστάσεως, σελ. 254.— Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ σύγχρονος νεότης, σελ. 361. Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Πανάχαρτος Θεοτόκος, σελ. 525.— Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Ἐκκλησία καλεῖ τὰ παιδιά της, σελ. 692. Κλ. Παράσχου, Ἡ λαχτάρᾳ γιὰ πίστη, σελ.271. Βασ. Ἡλιάδης, Ἡ στροφὴ τοῦ συνόλου πρὸς τὴν χριστιανικὴ πίστι, πορεία τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν δρόμο τῆς ἀληθινῆς χαρᾶς, σελ.295.— Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Μεγαλοπρεπὴς Πατριαρχικὴ λειτουργία εἰς τὸ ἱστορικὸν Ναὸν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, σελ. 329.— Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ Δεκαπενθήμερον τῆς ψυχικῆς μας ἀνατάσεως, ὁ Παρακλητικὸς Κανὼν μᾶς φέρνει ἐγγύτερα πρὸς τὴν ἀειπάρθενον Θεομήτορα, σελ. 499.— Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ φθινοπωρὸ ἐποχὴ ψυχικῆς περιουλλογῆς, σελ. 595.— Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Ἑλληνικὸς Ὀρθόδοξος Χριστιανικὸς κόσμος κατὰ τὴν περίοδον αὐτῆς τῆς σαρανταήμερον περιουλλογῆς. Ἡ προετοιμασία γιὰ τὸ θαῦμα τῆς φάνης τῆς Βηθλεέμ, σελ. 757.— Φώτῃ Κόντογλου, Βλάσιος Πασκάλ ὁ διὰ Χριστὸν Σαλός, σελ. 302, 411.— Τοῦ αὐτοῦ, Λόγος Μάρκου τοῦ ἀσκητοῦ, σελ. 700.— Πρεσβ. Γρηγορίου Γ. Μαυρομάτη, Ἐν θύμα τῆς Παναγίας, σελ. 336.— Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Μουστάκα, Ὁ ἔχων οὐς ἀκουσάτω, σελ. 378.— Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Γιαλοῦρη, Ὑπερήφανοι διὰ τὴν Ὀρθοδοξίαν μας, σελ. 521.— Ἀνδρέα Ν. Νομικοῦ, Τὸ τίμιον ξύλον, σελ. 569.— Ἀρχιμ. Φιλ. Βιτάλη, Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε σελ. 778.

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΚΑ: Κλ. Παράσχου, Τὸ νόημα τῶν ἑορτῶν, σελ. 40.— Βασ. Ἡλιάδου, Ὁ Εὐαγγελισμὸς διπλῆ ἑορτῆ τῆς φυλῆς μας, σελ.187.

ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ: Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἅγιοι ἑορταζόμενοι κατὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον, σελ. 73. Φώτου Γιοφύλλη, Ἡ Ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία, σελ. 237.— Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ ἅγιος Μεγαλομάρτυς Γεώργιος, ἱστορικὰ σημεῖωματα καὶ ἐρμηνεῖα τροπαρίων του, σελ. 267.— Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Ἅγία Μάρτυς Θεοδοσία καὶ τὰ ρόδα τοῦ Μαΐου, σελ. 338.— Βασ. Ἡλιάδης, Ὁ μυρόβλητος πολιοῦχος τῆς Θεσσαλονίκης, ὑπέρμαχος τῆς ἑλληνικότητος τῆς Μακεδονίας, σελ. 660.— Φώτῃ Κόντογλου, Ἀπὸ τὸ βίβιο Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου, σελ. 667.

ΥΜΝΟΛΟΓΙΚΑ: Φώτου Γιοφύλλη, Ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος, σελ. 197.— Παπαγαλινὸν ὑμνολόγημα ἀπὸ τὸν ὄρθρον τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, σελ. 253.— Ω, Ἡ ὑμνογραφία τῶν Χριστουγέννων, σελ. 779.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ: Β α σ. Ἡ λ ι ά δ η, Ἡ ἀνάμνησις μιᾶς πρωτοχρονιᾶς εἰς τὴν Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Φαναρίου, σελ. 7.— Κ ω σ τ ῆ Μ π α σ τ ι ᾶ, Ὁ «Οἰκονόμος ἐξ Οἰκονόμων» καὶ ἡ σύλληψις τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ, διευθυντοῦ τῆς «Εὐαγγελικῆς Σάλπιγγος», σελ. 163. Τ ο ὕ α ὑ τ ο ὕ, Ὁ ἀναστημένος Χριστὸς καὶ οἱ ἀναύστητοι ἄνθρωποι, σελ. 342. — Ἀ ν δ ρ. Κ α ρ α ν τ ὠ ν η, Χριστουγενναϊτικὴ λογοτεχνία, σελ. 785.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ: Β α σ. Ἡ λ ι ά δ ο υ, Ἐκεῖ εἰς τὸ Βυζάντιον ὅπου ἀνεστη-
λώθησαν αἱ εἰκόνες καὶ ἡ Χριστ. Ὁρθόδοξος παράδοσις, σελ. 147.— Θ ε ο δ. Κ. Σ π ε ρ ά ν τ σ α, Τὸ μοναστήρι τῆς Ταῶ Πεντέλης καὶ ἡ ἀπότομη ἐξα-
φάνισή του. Ἡ Τραγικὴ Πασχαλιὰ τοῦ 1770, σελ. 256. — Β α σ. Ἡ λ ι ά δ η, Ἡ νύχτα τῆς 29ης Μαΐου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ἔθνομάρτυρος παρθέ-
νου Ἁγ. Θεοδοσίας, σελ. 370.

ΔΙΑΦΟΡΑ: Β α σ. Ἡ λ ι ά δ η, Ἐνας γυναικεῖος κόσμος καθοδηγη-
μένος ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς πόλεως, σελ. 47.— Τ ο ὕ α ὑ τ ο ὕ, Οἱ Ἐκκλησίαι, σημαντικὸς παράγων τοῦ τουρισμοῦ καὶ τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ, σελ. 120.— Τ ο ὕ α ὑ τ ο ὕ, Οἱ πασχαλῖνοι προσκυνητῆς τῆς Πόλης, πού ξεχωρίζουν στοὺς Ἀθηναίκοὺς δρόμους, σελ. 224.— Τ ο ὕ α ὑ τ ο ὕ, Στὸ ναὸ τοῦ Μ. Σπηλαίου. Ἡ τελετὴ τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς ἀγάπης, ἀναβίωσις τῆς παλαιᾶς βυζαντινῆς ἐποχῆς, σελ. 260. Τ ο ὕ α ὑ τ ο ὕ, Ἐνας ναὸς τοῦ Γαλατᾶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πού κατεδαφίσθη διὰ τὰ ἐξυ-
πηρητήση τὰ ἐξωραϊστικά σχέδια τοῦ Μεντερῆς, σελ. 404. Τ ο ὕ α ὑ τ ο ὕ, Εἰς τὸ βουνὸ καὶ τὸ ὑπαιθρον καὶ ὑπὸ τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς θείας δημιουργίας ἐπιβάλλεται ἡ προσευχὴ καὶ ἡ θ. Μυσταγωγία, σελ. 473. Τ ο ὕ α ὑ τ ο ὕ, Ἡ βεβήλωσις τῆς μνήμης τῆς Παναγίας κατέστησε στενωτέρου τὸ δεσμιὸ τῆς μετὴν Ἑλληνικῆ ψυχῆ. Ἡ Μεγαλόχαρς πού στάθηκε συνοδοι-
πόρος τῶν ἀγώνων μας, σελ. 535.— Τ ο ὕ α ὑ τ ο ὕ. Ἡ «κλειστὴ πόρτα» τῶν Πατριαρχείων παραμένει ὡς ὁ ἀκατάλυτος τάφος τῆς ψυχῆς τοῦ ἔθνο-
μάρτυρος Πατριάρχου Γρηγορίου, σελ. 562.— Τ ο ὕ α ὑ τ ο ὕ, Ὁ σοβαρὸς κίνδυνος μιᾶς ἀκριτικῆς ἐπαρχίας καὶ ἡ φωνὴ διαμαρτυρίας ἐνὸς Ἱεράρχου. Ἡ πολῦτιμος συμβολὴ τοῦ Κλήρου, σελ. 632. Τ ο ὕ α ὑ τ ο ὕ, Ἡ 28ῃ Ὀκτω-
βρίου ἀπετέλεσεν ἐξόρμησιν τῆς γενναιότητος καὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως κατὰ τοῦ ἀντιπάλου. Ἡ διπλὴ νίκη τῆς πατρίδος καὶ τῆς θρησκείας, σελ. 694.— Ἀρχιμ. Φ ι λ α ρ έ τ ο υ Β ι τ ά λ η, Στὴν ἀκρόπολιν τοῦ Μοναχισμοῦ, σελ. 52.— Τ ο ὕ α ὑ τ ο ὕ, Ἡ Ἱερά Μονὴ Ζαλόγγου, σελ. 128.— Τ ο ὕ α ὑ τ ο ὕ, Τὰ Κατηχητικά σχολεῖα τῆ. Ἱ. Μητροπόλεως Πρεβέζης, σελ. 442. Τ ο ὕ α ὑ τ ο ὕ, Ἐνα δημιουργικὸ ἔργο μιᾶς πενταετίας, σελ. 544.— Φ ω τ ί ο υ Κ ό ν τ ο γ λ ο υ, Ἀμείλικτα ἐρωτήματα, σελ. 133.— Π έ τ ρ ο υ Γ λ έ ζ ο υ, Ἀνάγκη προστασίας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μας μνημείων, σελ. 204.— Γ ι ά ν ν η Β. Ἰ ω α ν ν ῖ δ η, Ἡ παράδοσις τοῦ ράσου. Ὁ Μητρο-
πολίτης Σάμου Εἰρηναῖος, σελ. 462.— Ἐπισκ. Ἀρκαδίας Τι μ ο θ έ ο υ, Ἡ θεία χάρις, ὡς δύναμις τῆς Ἐκκλησίας σελ. 554. — Β α σ. Ἡ λ ι ά δ ο υ, Ὁ γέρος ἐφημέριος πού ἀντίκρουσε τὴν νύκτα τῶν Χριστουγένων ὀλο-
ζώντανι τῆ μορφῆ τοῦ τελευταίου Αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου, σελ. 797. — W, ὁ Μ. Ναπολέων περὶ «Χριστοῦ», σελ. 801.

ΙΕΡΑΤΙΚΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ: Πρεσβ. Παναγ. Μαραγκοῦ, Ὁ Ἐθνομάρτυς Δημήτριος Κ. Βαστάκης, σελ. 95.— Ἀρχιμ. Φ ι λ α ρ έ τ ο υ Β ι τ ά λ η, Πιστὸς μέχρι θανάτου στὸ καθῆκόν του, σελ. 155.— Τ ο ὕ α ὑ τ ο ὕ, Ἄξιος στὴ μεγάλῃ του κλίση, σελ. 332.— Σίμου Μ. Συμεω-

νίδου, Ἀρχιμανδρίτης Λεόντιος Καμπάνης, ὁ Ἄνδριος τοποτηρητὴς τῆς ποτὲ Μητροπόλεως Σίφου καὶ Κιμώλου, σελ. 602.— Ἀρχιμ. Φιλοθέου Ζερβάκου, Ὁ θάνατος τοῦ ὀσίου γέροντος Χαρίτωνος, σελ. 628.— Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Γέρον Ἡλίας, σελ. 733.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ: Ἐκθεσις πεπραγμένων Φροντιστηρίου Ἐξομολόγων ὑπὸ Ἀρχιμ. Στ. Ματακοῦλια, σελ. 36. Τοῦ αὐτοῦ, Ἐπιμορφωτικὸν Φροντιστήριον Ἐξομολόγων, σελ. 100. Τοῦ αὐτοῦ, Ἐκθεσις πεπραγμένων Πνευματικῶν Φροντιστηρίου Κληρικῶν, σελ. 273.— Ἐπιμορφωτικὸν Φροντιστήριον Ἐξομολόγων 509.— Τὸ Πνευματικὸν Φροντιστήριον Κληρικῶν, σελ. 731.

ΙΕΡΑΤΙΚΑΙ ΣΥΝΑΞΕΙΣ: Β. Π. Μ. Τὸ πρῶτο εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας Ἱερατικὸν Συνέδριον, σελ. 447.— Τὸ Συνέδριον Ἱεροκηρύκων τῆς Θρησκευτικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Γ'ΣΣ., σελ. 486. Παρατηρητὸν, Τὸ Β' Ἱερατικὸν συνέδριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἐλασσῶνος, σελ. 541.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ: Ἡ Σεπτῆ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σελ. 714.— Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Κ. Καραμανλῆς προσερχόμενος εἰς τὴν ἑναρκτήριον Συνεδρίαν τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας, σελ. 716.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ: 28, 357, 486, 614, 675, 709, 770, 810.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΑΚΕ: 28, 63, 106, 140, 180, 215, 247, 286, 314, 358, 386, 453, 517, 550, 580, 614, 643, 678, 709, 741, 771.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ: 32, 70, 111, 141, 181, 218, 251, 287, 314, 359, 389, 423, 455, 487, 519, 551, 583, 616, 646, 679, 711, 743, 774, 811.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀρχιμ. Φιλάρτου Βιτάλη, «Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε».—Ω, Ἡ Ὑμνογραφία τῶν Χριστουγέννων. — Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Μπαρδάκου, Ἡ ἐσωτερικότης τοῦ Πνευματικοῦ.—Χ, Ἀδελφικὰ Γράμματα. — Ἄνδρ. Καραντώνη, Χριστουγεννιάτικη Λογοτεχνία. — Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Δειψῶνα» τοῦ Ἰωάννου Μόσχου (Μετὰφρ. Θ. Κ. Σπεράντσα). — Ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Ἡ. Μηνιάτη εἰς τὴν Κυριακὴν πρὶν ἀπὸ τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ.—Βασ. Ἡλιάδης, Ὁ γέρος ἐφημέριος ποῦ ἀντίκρουσε τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων ὀλοζώντανη τὴν μορφή τοῦ τελευταίου Αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου.—W., Ὁ Μέγας Ναπολεὼν περὶ Χριστοῦ.—Ἀνθίμου Θεολογίτου, Ἄλλος δρόμος δὲν ὑπάρχει.—Ἀρχιμ. Ἰγνατίου Πουλοπάτη, Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους.—Εἰδήσεις.—Ἀλληλογραφία.—Περιεχόμενα τοῦ Ζ' τόμου (1958).

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὅποια ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται νὰ ἀπευθύνουν πρὸς τὸν «Ἐφημέριον» ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις εἰς αὐτοὺς θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας, εἴτε εἰς ἄλλην εἰδικὴν σελίδα.